

Domoljub

V Ljubljani 9. oktobra 1940

Leto 53 • Štev. 41

Francoski nauk

All priznamo, ali ne, resnica je, da se nam godi sedaj bolje v naši državi kot vsem sosedom. Vse okrog nas je v vojni, mi pa smo imeli doslej srečo, da nas vojna vihra ni zajela. Nič ne moremo vedeti, kaj nam prinese jutrišnji dan, toda zaenkrat uživamo veliko srečo miru. Posledice evropske vojne čutimo tudi mi, če ne v drugem, pa v silni draginji, ki nas je zajela in ni v resnici nikomur popolnoma prizanesla. Vsi tudi vemo, da je marsikake nerodnosti pri nas kriva centralistična uprava, ki ne pozna naših razmer in se ne potrudi, da bi napravila red, kjer bi ga prav lahko. Pa kljub vsemu smemo reči, da je pri nas zaenkrat mnogo boljše kot drugod pri sosedih.

Pa vendar ni bilo merda že zlepa toliko nezadovoljnosti kot je sedaj. Vsako majhno nadiogo občutimo kot strašno nesrečo. Vse, kar nam ni čisto po volji, nas strašno razburja. Ničesar ne znamo več potrpeti. Tako se včasih zdi, kot da se vsi jezimo, zakaj na zemlji noče biti nebes ali vsaj Indije Koromandije, kjer lete človeku pešona piščeta sama v usta.

Odkod ta nezadovoljnost, odkod ta občutek nesreče, ko vendar pamet pove, da je drugod slabše, pa le ne obupavajo? Nam se zdi, da je treba poudariti dva vzroka. Prvi je v nas samih. Vedno bolj smo pomehkuženi. Le vprašajte stara ljudi, kako so oni jedli in kako so se oni oblačili, pa jih ni bilo konec. Mi si sami ustvarjamo vedno nove in nove potrebe. Ko jim ne moremo zadostiti, pa se čutimo nezreče. Danes se strašno veliko piše in govori o športnikih, ki utrjujejo svoje telo s plavanjem, z brcanjem žoge, s pretepanjem, ki mu pravijo boksanje, s tenišom, z golfom itd. Pa pri vsem tem utrjevanju manjka veselja do najbolj naravnega utrjevanja, to je do dela. Moderni človek se boji napora in truda, kar je združeno z delom. Morda je najznačilnejša poteza naše dobe, da je zmeraj več takih, ki beže pred težkim delom. In vendar je ta beg proti človeški naravi kakršna je. Človek je ustvarjen za delo in s tem za napore. Zlasti manjka veselja za vztrajno in dolgotrajno delo. Tu in tam bi nekateri že še prišli za delo, ki jih trenutno veseli, toda tistega vztrajnega dela od zore do mraka, od mladosti do starih dni, kot so ga poznali naši predniki, tega danes vidimo vedno manj. Največ še na kmetih, pa tudi tam ne več tako kot včasih. Strah pred trdom in naporom pa rodi strah pred trpljenjem, tudi majhnim. Noben človek ne trpi rada. Toda moderno življenje nam priča, da se množice boje tudi tistega trpljenja, ki je bilo vedno združeno s člove-

škim bivanjem na zemlji. Zakaj se je vgnedila tudi pri nas tista strašna in osetna ljudska bolezen, da se zakonec boje otrok. Ali mislite, da res zato, ker je preskrba otrok tako težka? Ali je bila včasih lažja? Zato se varujejo otrok, ker je vse naše življenje pomehkuženo in se bojimo vsakega trpljenja. Toda prav iz tega pomehkuženja raste nova nezadovoljnost in vedno nova občutljivost.

Drugi vzrok naše nepotrpežljivosti pa je delo razdiralcev, ki ima svoje korenine v komunizmu. Vedno se najde hujšaka, ki ljudem govore, da bo boljše na svetu, če bo vse sedanje razbito, uničeno. Kot da bi z razbijanjem kaj zrastle! In ker seveda naša vera pravi, da raste vse le iz trdega dela, ne pa iz uničevanja in razbijanja, ne iz ropa in tatvine, zato se ob vsaki priložnosti ob duhovščino. Navadno ti kričarji nič ne delejo ali le malo in prisljano, pri njih je edini del telesa, ki se trudi — jezik. Ni nam treba opozoriti teh novih učinkov. Povsod jih najdemo. Njih naloga je vzbujati nezadovoljnost, da pride čim prej do revolucije, do komunizma, da sovjetskega raja.

Po teh dveh potih, ki smo jih opisali, je hodilo francosko ljudstvo. Vedno manj je bilo Francozov. Zakoni so ostajali brez otrok. S kmetov, kjer je treba delati, je vse drlo v mesta. Ljudje so se oddaljili od cerkve in vere. Francoz se je bal dela in truda. Sanjaril je o tem, kaj bo jedel in pil, kako se bo oblekel, vse drugo mu je bilo le v nadlogo. Ni bilo več volje za kako vztrajno delo, ne za odpor, ne za boj. Zraven je vstajal komunizem pod zaščito ljudske fronte in govoril o novem življenju, ko zmaga komunistična ideja. Francoski vojak je to poslušal in se vdajal v svoji pomehkuženosti z veseljem na-

ukom, da ni domovina nič, da se ni treba zanj boriti, ampak da je vse komunizem.

Ko je prišlo do silnega nemškega napada je ta pomehkuženi in od komunizma razjedeni narod padel skupaj, kot da nima kosti in hrbtnice. Vojaki se niso hoteli braniti in so se udajali. Francoski izobraženci, ki so bili rezervni oficirji, so sami s celimi oddelki položili orožje. Nemarnost in lenoba je povzročila, da tudi francosko orožje ni bilo kos nemškemu. Tako je narod, ki je nekdanj gospodoval Evropi, na hitro padel in se bo težko, težko zopet dvignil. Francija se ni zrušila pod vojaškim udarcem, ampak se je zadušila v svoji nemarnosti pod vplivom komunizma.

In kdo ima kaj od tega? Pomehkuženci bodo sedaj prisiljeni na trdo delo in na stradanje. Tisti komunisti, ki so čakali raja, bodo sedaj opravljali suženjska dela. Narava se strahotno maščuje nad lenobo in nedelavnostjo, prav tako strašno pa tudi nad razdiralnim delom komunizma.

Ali naj gremo res tudi mi po tej poti? Ali naj postanemo zaradi komunističnih kričarjev in nezadovoljencev tudi mi plen množic? Vsak človek in vsak narod sam kuje svojo usodo. Tisti vzdrži, kdor je kaj vrednejši in kdor svojo pamet prav uporablja. Le kdor jo navajen na križe in težave, kadar zna kaj vzdržati, le to bo sposoben za boj, za obrambo, le tak bo zmagal. Ni res, da zmaga le orožje. Človek je tisti, ki zmaga. Tisti narodi bodo imeli boljše mesto pod božjim soncem, ki si ga bodo znali s trpljenjem in žrtvami izvojskovati.

Francija je nam vsem in tudi našemu narodu strašen opomin, kam lahko pademo, če ne bomo znali vzdržati, kadar pridejo nad nas križi in težave, in če bomo poslušali vsakoga kričarja, ki se ob nas obregne ali stresa modrost uničevanja.

Bog daj, da bi se od francoske nesreče vsi učili, posamezniki in ves naš narod!

Za »Domoljubove« naročnike

„SLOVENČEV KOLEDAR“

Naročite po dopisnici, pri zastopniku ali po položnici, ki jih bomo pred 1. novembrom 1940 priložili.

Skupni naročniki! Naročite ga pri zastopniku!

Naročniki »Domoljuba« po 10 din, nenaročniki 28 din

Zadružna izobrazba

II.

V prejšnji številki smo dognali, da brez izobraženih voditeljev zadrug ni in ne more biti pravega in trajnega uspeha v zadružnem delu. Rekli smo, da ni zadosti, če je izobražen samo poslovodja; zadružna izobrazba ni nič manj potrebna članom upravnega in nadzornega odbora.

Danes se pa kratko pomudimo še pri drugem poglavju zadružne izobrazbe: pri izobrazbi zadružnikov na splošno.

Ni je zadruga pod soncem, ki bi ne bila točno taka, kakršni so zadrugarji. Saj so zadrugarji tudi v upravnem in nadzornem odboru: upravni in nadzorni odbor vsake zadruga ni nič drugega ko izvršilna oblast, ki jo postavijo izmed sebe zadrugniki. Če so zadrugniki pri izbiri vestni in natančni, če jim je v resnici pri srcu napredek in razvoj zadruga, se ta njihova skrb mora kazati že v močeh, ki jih postavijo na čelo zadruga. Ako pa odločijo tu drugi vidiki, recimo večje premoženje, prijateljstvo ali celo sorodstvo in še kaj, pridejo lahko v vodstvo zadruga nesposobni, morda tudi samoljubni ljudje, ki zadrugi več škodujejo kot koristijo.

To je eno. Nič pa ni bolj napačnega kakor misliti, da je uspeh ali neuspeh zadrugnega delovanja odvisen samo od vodstva. V veliki meri je; zato je prva zahteva, naj se nikjer ne ustanovljajo zadruga, kjer ni sposobnih in z zadružnim duhom prepojenih ljudi, ki jo bodo vodili. Toda to ni vse. Dogodi se tudi, da so tu in tam sposobni, poštjeni in za zadružno delo vneti posamezniki, ki bi lahko vodili zadruga, ni pa zadrugarjev. Same glave brez telesa in udov si ni mogoče misliti! Prav tako ne zadružnega vodstva brez zadrugarjev-članov.

Večkrat slišimo, da je uspeh zadružnega delovanja odvisen od zadružne ideje; se pravi: od tega, koliko so člani zadruga prapojeni z zadružnim duhom. To je res. Zadružna ideja se prav na kratko da izraziti z znanim rekom: Vsi za enega, eden za vse. Kaj ti pa ta ideja, ki se v načelu z njo strinjaš in jo odobravaš, pomaga, če pa morda ne veš veliko o tem, kako jo praktično priključiti v življenje? Če nemara nimaš pravega pojma o dejanskem zadružnem delovanju? Če ne veš, da je za vsako postavko v tvojem gospodarstvu, ki se ji pravi »imeti«, nujno po vseh zakonih treba protipostavke, ki se ji pravi »dati«? Kako naj naše zadruga po želji uspevajo kljub dobrim vodilnim ljudem, če večina ali vsi zadrugniki hočejo poznati in dejansko poznajo samo prvo postavko, o drugi pa nočejo slišati? Ako hočeš žeti, moraš sejati. »Brez muje« se še čevljev ne sezuje, pravi pregovor.

Vendar to dandanes naši kmečki ljudje vedo. Ali njihovi računi glede »imeti« in »dati« so po navadi napačni. Vsaj takoj spočetka, po ustanovitvi zadruga. Nekaj že hočejo dati, vendar ne preveč, nekaj malega — imeti hočejo pa kar takoj veliko. Če daš recimo kovača, sosed tudi in vsi drugi tudi, in vas je 50, sta dali 500 din; ako hoče sedaj vsak v najkrajšem času imeti 500 din koristi, bi zneslo to 25.000 din. Kakšen račun je to? Od kod taki računi?

Pravijo: iz samoljublja. Deloma je že res. Toda prav bo, če ugotovimo, da se mora tudi samoljubje končati, če je ljudstvo v teh re-

šeh poučeno in izobraženo. Ako ti premislek, osnovan na poznavanju teh vprašanj, točno pokaže, da je tak račun nemogoč, kaj bi potem s samoljubjem in egoizmom? Potem rajši nič — kakor mrtvorjeno zadrugo ustanovi! Tako kaže samoljubje. Pa se vendar ustanavljajo zadruga, ki nimajo pogojev za obstoj. Kje je iskati razloge za to? V nevednosti in neznanju. Če se temu pridruži še primerna količina samoljublja, je polom tako gotova, ko amen v očenašu! Preden taka mršava zadruga končno neslavno propade, je pa tekanja in prošnja na kupe: »Pomagajte, v nesrečo smo zašli...« Veste, kaj je bila poglavitna nesreča: da je bila zadruga sploh ustanovljena, ko zadrugniki o zadružništvu niso bili poučeni, pa so čisto napačno računali! Največja nesreča našega zadružništva je

pomanjkljiva zadružna izobrazba širokih slojev našega ljudstva. Zadruga so gospodarske ustanove, ki imajo socialen namen. Kdor vidi v njih samo socialni namen, ne pozna pa vsaj glavnih načel zadružnega gospodarskega življenja in ne zna preценiti tega, kaj skupno gospodarstvo v zadrugi zmore, kje so pa postavljene meje, je slab zadrugar, ker ni za zadružno delo dovolj izobražen. Na slabih zadrugarjih zgrajene zadruga pa nikakor ne morejo biti dobre. Prej so v škodo ko v korist; kati podirajo zadružnega duha, ki ga je v naših ljudeh vendarle še precej. Premalo pa so zadružno izobraženi. Zato bodi naša velika in važna naloga, poskrbeti, da bodo najširše plasti našega ljudstva v osnovnih, temeljnih vprašanjih zadružnega gospodarstva točno poučene. S tem bomo zagotovili že obstoječim zadrugam zdrav razvoj, novim pa krepko in solidno podlago za napredek.

Po bojiščih

Na nemško-angleških bojiščih so bili ves teden, ponoči in podnevi letalski boji, katerih obseg pa je bil manjši, kakor prejšnje tedne. Velikih skupinskih napadov v preteklem tednu ni bilo, marveč so se udeleževala le posamezna letala, ki so ločeno metala bombe na številna mesta obeh nasprotujočih si taborov. Nemške bombe so bile namenjene angleškim vojnim industrijam, pristaniščem, prometnim potezom, v glavnem pa le Londonu, ki je politično in gospodarsko osrčje angleškega imperija. Angleške bombe pa so veljale nasprotnikom orožnim tovarnam, petrolejskim skladiščem, pristaniščem in letališčem, predvsem pa velikim nemškim zbirališčem na francoski in belgijski obali. Objavljene so bile tudi številke o izgubah v dveh mesecih letalskih bojev. Številke se ne ujemajo. Angleži poročajo, da so v avgustu in septembru sestrelili 2116 nemških letal, medtem ko so svojih izgubili le okrog 600. Nemci pa poročajo, da so angleških letal zbili 2400, svojih pa izgubili okrog 700. Velike izgube so Angleži utrpeli na morju,

kjer so izgubili 27 ladij, medtem ko so oni potopili le 9 podmornic svojim nasprotnikom.

Na italijansko-angleških bojiščih so bila le letalska delovanja obeh letalskih brodevij. Le enkrat je prišlo do manjšega spopada med angleškimi bojnimi ladjami in italijanskimi letali. Na tej fronti torej o bojih ne moremo toliko govoriti, kakor o velikih pripravah za boje, ki se oznanjajo na suhem, v zraku in na morju.

Ko že govorimo o bojiščih, je treba pripomniti, da tako Nemci in Italijani kakor Angleži odkrito govorijo, da je sedaj »prvo poglavje« vojne končano in da se pričinja »drugo poglavje«. S tem je rečeno, da je treba načrt o izkrcanju nemške armade na angleških tleh smatrati kot preložen na pozneje in da se bo sedaj razvil čisto drugačen in obsežnejši napadalni načrt, ki obsega druga, bolj obširna in bolj razprostrta bojišča. O vsem tem pa so razpravljali na številnih posvetih, ki so jih imeli v preteklem tednu nemški in italijanski državniki.

Kaj pa zunanja politika

Ves pretekli teden je po vsem svetu odmeval od najbolj mrzličnih ugibanj in razlag o pomenu trozveze, ki je bila v Berlinu sklenjena med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Vse razlage so si edine v tem, da pomeni nova trozveza politično in vojaško kritje za veliki napadalni načrt, ki ga Nemčija in Italija pripravljata na angleški imperij na Sredozemskem morju in v severnem delu Afrike, kamor bo sedaj preloženo glavno težišče bojev. Japonski je v tem načrtu odmerjena čisto posebna vloga, da namreč zaposli Ameriko na Tihem morju, da ne bi mogla teže svoje pomoči Angliji prenesti na evropsko-afriški prostor, in da — to je druga naloga — Sovjetski Rusiji odvzame vsako željo po motnjah, dokler trajajo vojaške operacije na Sredozemlju in v Afriki. Kakor pravijo razlage iz Amerike, se Združene države Severne Amerike po tem trozveznem paktu ne bodo dale vplivati na smer svoje zunanje politike, medtem ko je trozvezna pogodba pri Sov-

jetih dosegla svoj namen, saj je sovjetska vlada po svojih službenih glasilih dala vedeti, da bo ostala pridna in nevtralna.

Ponovni sestanek na Brennerju

Medtem ko je bil torek trozvezni dogovor veliki, skoraj ves svet obsegajoči politični in vojaški varnostni okvir za nadaljnje vojaške načrte Nemčije in Italije, je bil sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem na Brennerju oni petek neke vrste slovesen signal, da Nemčija in Italija sedaj, ko sta se zavarovali na vse strani, pričneta izvajati svoj napadalni načrt na sredozemskem prostoru. Čeprav o sestanku na Brennerju niso izšla nobena podrobna uradna pojasnila, se da iz pisanja nemških in italijanskih časopisov dosti jasno razbrati, da se bo »drugo poglavje« v sedanji vojni odigravalo predvsem na Sredozemskem morju in bo nemško-italijanski napad na tem prostoru veljal poskus, da se Anglijo iz tega prostora politično in vojaško odstrani.

KAJ JE NOVEGA

Nabavni prispevek uslužbenstvu

Kakor smo že poročali, bodo prejeli vsi omiljenje naraščajoče draginje vsi stalni sezonski delavci mestne občine ljubljanske od 30. septembra t. l. dalje začasno izredno draginjsko doklado po 3 din za ženo in vsakega otroka dnevno, aktivni in upokojeni mestni uradniki pa bodo od dne 1. oktobra t. l. dalje deležni poviška po 50 din mesečno za vsakega otroka, tako da bodo odslej prejeli draginjsko doklado z znano uredbo o izredni dokladi državnih uslužbencev in upokojencev za vse svoje uradnike.

Lansko leto je dala mestna občina svojemu uslužbenstvu božičnico v namenu, da mu olajša nakup priboljškov in daril za praznike. Z ozirom na naraščajočo draginjo pa bi bil letos prav sedanjí čas za nakup živil, kurjave itd. primernejši. Zato se je župan mesta Ljubljane po sklepu finančnega odbora mestnega sveta še nadalje poslužil pooblastil iz zakona o mestnih občinah ter odredil, da se že zdaj namesto božičnice podeli vsem tistim mestnim uslužbencem, ki so se dne 1. oktobra 1940 še nahajali v aktivni službi oziroma v pokoju, in to pragmatičnim in pogodbenim uslužbencem, kakor tudi dnevničarjem enkratni izredni nabavni prispevek po 1000 din ter enkratni izredni nabavni prispevek po 200 din za vsakega otroka; nadalje pa tudi vsem poročenim uradnikom enkratni izred-

ni nabavni prispevek po 200 din za žene, toda le v primeru, če te niso v službi. Enkratni izredni nabavni prispevek po 500 din pa prejmejo tudi vse mestne snažilke.

Današnji težki časi so prizadeli tudi: mestno občino ljubljansko, saj ni ob sestavi zadnjega proračuna nihče računal z dogodki, ki so zajeli druge narode in so njihove posledice globoko posegle tudi v življenje naše države in našega mesta. Tako mestna občina ni mogla slutiti, da stoji ona pred izrednimi časi, ki ji bodo naložili večja bremena, nego se je mogla nanje pripraviti v svojem proračunu. Kljub temu je skušala do skrajne mere možnosti pomagati svojemu uradništvu in delavstvu z izrednimi draginjskimi dokladi in nabavnim prispevkom, za kar bo še treba najti primerne proračunske kritja.

Ukrepi mestnega župana bodo brez dvoma pomagali mestnemu uslužbenstvu, da bo lažje prebredlo težke čase, hkrati pa mu bodo gotovo tudi v moralno oporo, saj kažejo razumevanje in dobro voljo sodanice uprave, da pomaga svojemu uslužbenstvu čimbolj, dasi v proračunu na te izredne izdatke ni bila pripravljena in odtelej do novega proračuna pač ne bo mogla nuditi nobenih priboljškov več.

Mestni občini ljubljanski in njenemu tako socialno čutečemu županu dr. Adlešiču: čast in hvala!

Zoboboljšahko odstrani

VERAMON.

Veramon se nadalje uporablja pri glavobolu, po preveč zaviitem alkoholu, pri bolečinah ran in bolestin menstruacij.

Zavitki x 2 tabletama in x 10 ter 26 tabletami se dobe v vseh lekarnah.

VERAMON

Oglas reg. pod S. Br. 31996 od 4. XI. 1939.

zi. Zvezni arhiv in arhiv teh združenj je zaplenjen.

d Previsoko odmerjene cene. Ker je zagrebška oblast na zahtevo mesarjev zvišala maksimirane cene svinjini, je zagrebško prebivalstvo kar naenkrat prenehalo kupovati svinjsko meso. Pač pa je precej narastel konsum govejega in telečjega mesa. Tako je svinjina mesarje postajala. — Zato so mesarji zdaj začeli tudi svinjino ceneje prodajati. To je dokaz, da so bile maksimirane cene previsoko odmerjene.

d Odpiranje in zapiranje manufakturnih trgovin v Ljubljani. Sekcija trgovcev z manufakturnim blagom je na svojem širšem sestanku soglasno sklenila, da bo počenši s ponedeljkom, dne 7. oktobra veljal tale delovni čas v manufakturni stroki, in sicer od 8—12 in od 14—18.

Bukov žir

zrelo, odpadlo blago kupujem v vagonih pošiljkah franco vagon nakladna postaja. — Ponudbe na REKLAM ROZMAN, LJUBLJANA Prazakova 8/l.

d Občni zbor Prosvetne zveze bo dne 24. oktobra ob 9 dopoldne v beli dvorani hotela Union v Ljubljani.

d Proslava štiridesetletnice Slomškove družbe, ki bi se imela vršiti te dni, je preložena na poznejši čas.

d Da bomo glede brezmesnih dni enakopravni s Hrvati, je ministrski svet odločil, da bomo imeli tudi v Srbiji in Sloveniji samo dva brezmesna dneva, in sicer četrtek in petek. — Da bi bilo le moke,

OSEBNE VESTI

d Zlato mašo je daroval v nedeljo, dne 22. septembra v Kroubergu pri Gorici bivši dekan solkanski gospod Jakob Rejec. Na mnoga leta!

o Iz cerkvenega letopisa. Za tajnika škofijskega ordinariata v Ljubljani je bil imenovan g. Stanislav Lenič. — Na zavodih sv. Stanislava je bil imenovan za stalnega učitelja glasbe z naslovom profesor g. Venceslav Snaj. — Upokojen je bil profesor Franc Omerza. Za spiritus je bil imenovan g. Karel Truhlar, za prefekte pa gg. Ivan Janež, kaplan v Velikih Laščah, ter duhovnika Franc Dolinar in Jožef Zabkar. — Umeščen je bil na župnijo Dobrava pri Kropi g. Franc Kokel, doslej ekspozit pri Sv. Joštu nad Kranjem. — Župnija Sv. Jakob ob Savi je bila podeljena g. Karlu Supinu, župniku pri Sv. Trojici v Trzinu.

o Za načelnika občnega oddelka kraljevske uprave v Ljubljani je imenovan banški svetnik dr. L. Bogataj. Čestitamo!

o 90 letnico je obhajal te dni najstarejši slovenski gasilec, ljubljanski mešan Ivan Tomažič. Bog ohrani slavljenca do skrajnih mej človeškega življenja.

o 80-letnik je postal podpolkovnik v p. g. Anton Jevnikar. Bog živi jubilara še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Naj bi zavel z novimi imeni na naših gimnazijah tudi nov duh. Prosvetni minister dr. Korošec je podpisal odlok, po katerem se odslej imenujejo ljubljanske gimnazije takole: Dosedanja I. realna gimnazija se odslej imenuje I. moška realna gimnazija; II. moška realna gimnazija nastaja z oddvojitvijo od I. moške realne gimnazije; dosedanja II. realna gimnazija je odslej I. ženska realna gimnazija; dosedanja III. realna gimnazija je odslej III. moška realna gimnazija; dosedanja IV. realna gimnazija je odslej IV. moška realna gimnazija; dosedanja ženska realna gimnazija se odslej imenuje II. ženska realna gimnazija.

d »Po petih letih« je naslov sestavku v zadnjem »Gorenjcu«. Clankar zlasti omenja dobre posledice sporazuma s Hrvati in prizadevanja sedanje vlade za mir v naši državi. Kar se tiče posebej Slovenije, »Gorenjec« povsem upravičeno poudarja izredne zasluge bivšega gradbenega ministra, saj se vsa leta po vojni ni gradilo niti ene desetine tega, kolikor za gradbenega ministranja ljudskega ministra dr. Miho Kreka.

p Primorska društva razpuščena. Pristojna oblast je razpustila naslednja društva: Zvezo jugoslovanskih emigrantskih združenj v Jugoslaviji in Združenje Istra, Trst, Gorica ter tudi ostala izseljenska združenja, ki so včlanjena v omenjeni zve-

VINA

prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri
CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

Zločin umetnih splavov

Nemalokrat beremo in slišimo zgodbe takih mater, ki hočejo že pred zakonom živeti kot zakonke, pa jih je posledic takega življenja sram pred svetom ali pred lastnimi starti, zato hočejo svojo »nesrečo« pred svetom prikriti in se zatekajo k brezvestnim mazačem, včasih bi radi podkupile tudi zdravnika ali pa babico, da bi jim ti za dober denar preganili sledove svojega grešnega življenja, ali pa tudi same skušajo uničiti sadove in sledove svojega grdega in umazanega življenja. Pameten zdravnik in vestna babica kaj takega ne bosta nikdar storila. Nemalokrat je posledica takega brezvestnega ravnanja smrt mlade matere, še večkrat pa se morebiti pokažejo posledice v zakonu. Mlada, presgodnja mati je otroško življenje preganjala in morila pred zakonom, v zakonu bi bila rada mati, rada bi svojega moža razveselila s mladim naslednikom, pa se gre; otroka ni, posledica grešnega predzakonskega življenja. In nemalokrat začetek zakonskih preprirov in nemirov. Roditelja delata, trudita se in pehata — ali se koga ves trudi?!

masti in sladkorja in drugega potrebnega živeča po znosnih cenah dovolj!

d V posnemanje. Udomačilo se je že pri nas, da dajejo premožnejši ljudje ob smrti ljubih družinskih članov tudi večje ali manjše zneske v dobrodelne namene. Prav lepo je to in kaže globoko pieteto do umrlih, katere vemo ceniti najbolj šele tedaj, ko jih izgubimo. Med lepimi primeri te vrste pa moramo vsekakor naštet še en primer, ki zasluži, da se ga spomnimo tudi mi. Pred nedavnim se je pripetil v družini pekega industrijskega smrtni primer in ob tej priložnosti se je lastnik podjetja spomnil v prvi vrsti svojega delavstva. Dal mu je znesek 10.000 din, ki je bil razdeljen med delavske družine z otroci do 14. leta starosti in pa onim delavcem, ki so bili na vojaških vajah dalj časa, pa so bili zaradi tega prikrajšani na zaslužku. Ali ni to lepa gesta, da se spomni podjetnik v prvi vrsti svojega delavstva v svojem podjetju in na ta način postavi najlepši spomenik, da najlepši venec na grob osebi, ki mu je umrla?

d Zagrebški prehranjevalni odbor, kateremu načeluje župan Starčević, je že začel delovati in je nakupil velike količine hrane. Občina hoče imeti v zalogi 300 vagonov moke, 35.000 kg masti, 1000 vagonov drv in 150.000 kg olja. Prav tako meni kupiti tudi večje količine sladkorja. Vse to bo občina imela za prehrano revnejšega prebivalstva, ki si zaradi svoje revščine ni moglo preskrbeti lastnih zalog kakor drugi nekoliko boljše situirani meščani. Vsem misli občina dati za zaloge živil 30 milijonov dinarjev.

d Plače zagrebških mestnih uslužbencev je povišal osebni odsek mestnega zastopa v višini, kakor so jo želeli uslužbenci sami.

d Te dni so v Belgradu v paviljonih sejmišča odprli razstavo nemške stavbne umetnosti. Prvenstveno so razstavljeni modeli stavb, katere služijo splošnim namenom, zlasti pa model kanclerske palače, modeli reguliranih nemških mest in drugih objektov. Prav tako so razstavljeni modeli delavskih kolonij. Iz Belgrada bodo Nemci to razstavo prenesli še v druge pre-

stolnice na Balkanu. Pri otvoritvi je bil navzoč tudi knez Pavle in kneginja Olga.

d Čudež? Od rojstva slepi deček Enver Babič je spregledal, ko so ga namazali z mokro zemljo z groba Petra Barbariča, nekdanjega gojenca jezuitov v Travniku, ki je veljal vedno kot vzorni mladenič in je nanj med ljudstvom ostal spomin zelo živ. Enver Babič je hodil od zdravnika do zdravnika, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Končno ga je mati, čeprav muslimanka, peljala na Barbaričev grob in mu namazala oči z mokro zemljo. In res je deček čez 15 dni spregledal. Dogodek je vzbudil veliko veselje med ljudstvom, posebno pa med muslimani. Vsi pripisujejo dogodek čudežni moči Barbaričevih zemskih ostankov.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josefa« vode.

d Jugoraso va pekarna. Za svoje člane je novosadska organizacija Jugorasa uredila posebno pekarno in bo pekla cenejši kruh. Organizacija je najela potrebne prostore in naprave in bo že v kratkem začela peči kruh. Razen svojim članom bo organizacija prodajala kruh še siromašnim prebivalcem v mestu.

d Vzporodnice z madžarskim in nemškim učnim jezikom so otvorili v mnogih ljudskih šolah na Hrvatskem.

d Odločni, a vendar še premalo. V Apatinu so oblasti kaznovale celo vrsto mesarjev, ki so skrivali mast, sodišče pa je obsodilo na šest mesecev zapora in 100.000 din denarne kazni župana v Senti Nikoliču, ker svojih velikih zalog pšenice ni bil prijavil oblastem. Z enako kaznijo je bil kaznovan tudi bogati kmet Negelji, po 20.000 din in po mesec zapora pa so dobili še štirje drugi bogati kmetje, ker niso hoteli

prijaviti svojih žitnih zalog oblastem. Njihova imena kažejo, da so vsi ali Madžari ali pa Švabi. V Čačku so kaznovali 35 ljudi zaradi spekulacije, v drugih srbskih krajih pa tudi precej.

d Dva milijona kilogramov tobaka za Nemčijo. Na zboru sadilcev tobaka v Mostaru je izjavil minister dr. Smoljan, da si hoče Nemčija zagotoviti dva milijona kilogramov tobaka letno po istih cenah in načinu, kakor za monopolsko upravo. Sadilci, ki bi se odločili za dobavo tobaka Nemčiji, ne bi mogli dobavljati tobaka državnemu monopolu.

d Jedilno olje bo veljalo v nadrobni prodaji 26 din. Trgovci ga bodo prodajali le svoji modjemalcem. Vsako kopičenje zaloge bo tudi pri potrošnikih prepovedano. Tako je izjavil te dni trgovinski minister dr. Andres.

d Predavanja za katoliška dekleta, ki jih je prirejela Zveza katoliških nameštčenk, podzveza Ljubljana, vsak prvi petek zvečer pri uršulinkah, se bodo nadaljevala tudi letos. Prvo tako predavanje bo dne 4. oktobra ob 8 zvečer v notranji šoli pri uršulinkah v 1. nadstropju. Pred predavanjem bo točno ob 19.45 v kapeli kratek nagovor in litanije. Udeležba je za članice obvezna, vabljen pa vse, katere ta snov zanima.

d Hitra rešitev notarskega vprašanja. Na predlog hrvatskega bana so kraljevi namestniki podpisali ukaz, ki pravi, da je odvetniški poklic nezdružljiv s notarskim. Prav tako je bil podpisan ukaz, s katerim se stavlja na razpoloženje vsi javni notari. Javnim notarjem, ki so tudi odvetniki, preneha funkcija javnih notarjev 30 dni po uveljavljanju uredbe, vsi ostali notari pa so stavljeni na razpoloženje takoj. Ban bo prevzemal notarje na novo v slu-

Staro poštenje je izginilo

»Zagrebški list« piše med drugim tudi sledeče:

»Kadar kupite pol kilograma mesa in najdete, ko pridete domov, da so vam prodali le 45 dkg, kadar prinesete domov en kg kruha, pa najdete, da tehta samo 88 dkg, kadar vam pripeljejo mokra drva, kadar vam prodajo črne makarone, če plačate za dve jajci dva dinarja, in če vam trgovec, še predno ste odprli usta, zabrusi v obraz, da sladkorja ni, je vsako godrnjanje zaman, ker ste pač priča, brezmočno priče tega, kar danes imenujejo »novo trgovsko tehniko«, ki ne obstoja več v pravični porazdelitvi dobrin, marveč v strašnem odjemanju težko prisluženih dinarjev. Takrat pa se spomnimo tudi našega starega hrvatskega poštenja. Spomnimo se na naše stare trgovce, ki so brez trgovskih tečajev in brez reklame svojemu vajencu ali pomočniku navili ušesa, ako niso kupcu dobro odmerili, spomnimo se onih starih kmetskih prodajalcev, ki so v kupeu gledali prijatelja ter mu zaradi poštenja dovolili še »privago«, da bi ja ne storil komu kakšne krivice, spomnimo se mesarjev, ki so si šele po 30 letih truda polnega dela postavili svojo skromno hišico ter si mogli kupiti zlato uro na zlati verižici, a so vendar vedno delali od zore do mraka s svojimi pridnimi ženskami, spominjamo se ... spominjamo se tistih časov, ko ni bilo treba Donjih Lapev za to, da bi se peki na-

učili pravilnega tehtanja, in ko kupci še niso bili predmet brezumljenega plačanja, ampak plačljive in poštene potrpežljivosti.«

V tistih starih časih pred poslopjem organizacije pekov ni stalo 50 luksuznih avtomobilov, kadar so odborniki imeli svojo sejo, takrat majhni kramarji iz zagrebske okolice še niso vozili svojih »boljših polovic« v Brežice na air, takrat industrijci niso imeli kraljevske urejenih palač, takrat ni veljalo pravilo: pet let delaj, in 40 let uživaj!, marveč načelo: Delaj 40 let brez oddiha, da bi mogel starost mirno preživeti. V tistih starih časih je vsakdo vedel, kaj je prav in kaj ni, takrat ni bilo treba komisij, ki bi stikale okrog po skladiščih in iskale skrito blago, takrat ni bilo treba internacij, takrat je bila tudi kazen — če se le je kdaj pri kakšni beli vrani le pripetila — propast dotičnega trgovca. Danes je tudi to drugače. Interniranci v Donjem Lapeu sprejemajo obiske, njihove trgovine lahko delajo mirno naprej in njihovi otroci z zavijanimi nosovi zahajajo v gostilne in kavarne in tamkaj — kar je še najbolj žalostno — najdejo mizo, za katero morejo sesti. To nam vse, ki ljubimo hrvatsko domovino, polni srce s skrbjo, kajti spoznavamo, da je izginilo — staro hrvatsko poštenje ...

Ali ne velja vse to v izjemni meri tudi za našo slovensko razmere?

Banovinski prehranjevalni urad

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je odobril odredbo bana dravske banovine dr. Marka Natlačena o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Po tej odredbi bana dravske banovine se zaradi enotne ureditve in izvedbe poslov za prehrano prebivalstva z življenjskimi potrebščinami v dravski banovini ustanovi kot sestavni del banske uprave banovinski prehranjevalni zavod s sedežem v Ljubljani. Zavod je samostojna pravna oseba, vpisan pri trgovinskem sodišču v Ljubljani in je neposredno podrejen banu. Ban more po zaslišanju vodje zavoda v važnejših gospodarskih središčih v mestih in na deželi ustanoviti podružnice banovinskega

prehranjevalnega urada, ki jim pri tej prilici določi tudi območje. Podružnice so samostojne pravne osebe, vpisane pri pristojnem trgovskem sodišču in vršijo svoj posol pod nadzorstvom banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Poslovanje banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani se vrši po trgovskih načelih. Izdatki morajo biti kriti z dohodki. Morebitni presežki se morajo uporabiti za prehrano življenjsko ogroženih stanov prebivalstva. Morebitni primanjkljaj podružnic pokrije banovinski prehranjevalni zavod, morebitni primanjkljaj banovinskega prehranjevalnega zavoda pa banovina.

bo. Če ne bi bil sprejet, ne bo smel več opravljati vojnih poslov. Znova sprejete notarje pa more ban premeščati. Po treh letih, odkar stopi nova uredba v veljavo, sme hrvaški ban ustanoviti nova mesta notarjev in ukinjati obstoječa, pa izpraznjena mesta.

d Nove cene kruha, svinjini in masti v Ljubljani. Mestno poglavarstvo je določilo za območje ljubljanske mestne občine naslednje najvišje cene: Slanina s kožo 23 din za 1 kg, slanina brez kože 25 din; salo in riba po želji 26 din, trebušna slanina 24 din, stegno in pleče brez privage ter hrbet 24 din, stegno in pleče s privago ter potrebušina in vrat 22 din, rebra 18 din, domača čista svinjska mast 28 din. — Za kruh pa: 1. Za 1 kg enotnega ljudskega kruha 5.25 din, in to v kosih v teži 114 dkg 6 din, 57 dkg 3 din, 28.5 dkg 1.50 din, ali 76 dkg 4 din, 38 dkg 2 din, 19 dkg 1 din. 2. Žemlji v teži 8 dkg je dovoljena najvišja cena 1 din.

— Pri neredni stali, napetosti črev valed zapeke prav odlično odvaža naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Ogl. rog. B. št. 32.474/38.

d Da bi le res bilo. Cena nove koruze je začela padati. Prebivalstvo siromašnejših krajev, ki je bilo od zmerom navezano na koruzo, bo ta pojav pozdravilo. Čim se poceni koruza, ne bodo ljudje v manj rodovitnih krajih več kupovali mnogo dražje pšenice in s tem bo enostavno manjše povpraševanje po pšenici. Tako bo na trgu več tega blaga in po zakonu ponudbe in povpraševanja bo tudi cena pšenici padla. Prva posledica, če Bog da, bo pocenitev ljudskega kruha in tako se bo počasi vendarle ustavila druginja najbolj važnih živil.

Nove in stare
nagrobne spomenike
po niski ceni dobite pri
kamnoseku
FRANJO KUNOVAR
pokopališče sv. Križ - Ljubljana
telefon 49-09

d Ugleden zagrebski pek konfiniran. Na 5000 dinarjev globe, na en mesec zapora aer na 3 mesece Donjega Lapca je bil obsojen ugleden zagrebski pek Rudolf Rukavina, ker je med stavko pekovskih pomočnikov, ko je zmanjkovalo kruha, prodajal

bel kruh po 8 namesto po 6 dinarjev, ker njegov kruh ni bil težak 1050 gramov, marveč le 990 gramov ter je s tem izrabljaj zadrego prebivalstva.

d Najhujša kazen izmed verižnikov je dobil poslovodja veletrgovine Ristič & Milošević v srbskem Sabcu zaradi predrage kave. Sodišče je ugotovilo, da je prodajal kavo po izdaji uredb o pobijanju verižništva dražje kakor pa poprej, čeprav ni nove kupil, ampak izpraznjeval stare zaloge. Za to svoje delo je dobil pol leta zapora in 50.000 dinarjev denarne kazni. Ker pa ga je sodišče vzele v precep še zaradi ponarejanja računov — mož je hotel na ta način hotel prikriti svojo lumparijo — je dobil še drugega pol leta zapora in še 50 jurjev denarne kazni.

NESREČE

n Železniška nesreča. Generalno ravnateljstvo državnih železnic je objavilo sledeče poročilo: Dne 4. oktobra ob 4.45 zjutraj sta na progi Belgrad—Niš na km 68.600 pri postaji Kusadak trčila potniški vlak 101 z vlakom 108, ki je vlekel prazno potniško kompozicijo. Pri nesreči so našli smrt trije poštni uslužbeni, težje poškodovanih pa je bilo pet železniških in trije potniški uslužbeni, od katerih je eden podlegel ranam, lažje pa so bili ranjeni trije železniški in eden poštni uslužbenec. Od

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer“-jevim križem.

Oglaš. rog. pad. B. št. 1237 od 22. marca 1940.

potnikov ni bil nihče ranjen. Obe lokomotive s tenderjema sta težko poškodovani. Poštni voz in službeni voz sta uničena, en potniški in en spalni voz pa sta težje poškodovana.

n Ker se je čoln prevrnil. Te dni se je zgodila na ribniku državnega rudnika v Velenju nesreča, ki je zahtevala dve smrtni žrtvi. 26-letni Franc Kvaršič, električar v rudniku, je kot navdušen lovec streljal nad ribnikom raco, ki je zadeta padla v vodo. Kvaršič je skočil v čoln in odveslal na sredo ribnika po raco. Čoln se je prevrnil in Kvaršič se je začel potapljati. V zgradbi električne črpalke za vodo, ki je zgrajena ob obrežju ribnika, je bil zaposlen 30-letni Janko Petelinšek. Ko je opazil potapljajočega se Kvaršiča, se je Janko poglaval v vodo in plaval na pomoč. Prišel pa je prepozno, kajti Kvaršič je že izginil pod vodo. Ker tovarišu ni mogel več pomagati, se je Petelinšek vrnil. Že blizu brega pa je še sam omagla in začel klicati na pomoč. Ker ni bilo nikogar v bližini, da bi nesrečnemu pomagal, je tudi Petelinšek utonil.

Tudi vajencem kuhinjo!

Nadsvje je hvalevredno, da so se zavzeli tudi merodajni činitelji za vprašanje prehrane naše učeče se mladine. Prav tako je hvalevredno, da se z razpravami po časopisju skuša zbuditi javno mnenje v prilog te zadeve. Toda ne moremo si kaj, da ne bi pokazali na neko vprašanje, za katero je žal vse premalo zanimanja bodisi pri merodajnih činiteljih, bodisi med ljudstvom samim in vendar gre za važen in znaten del našega naroda. Mislimo namreč na naše vajence in ostale mlade delavce, katerih večina ali vsaj velik del nima potrebne hrane, obleke in prenočišča, da ne naštevamo ostalih socialnih pomanjkljivosti, pa verske, moralne, duhovne bede, o kateri bo treba tudi pisati.

Kolikor nam je znano, je v Ljubljani več sto vajencev in vajenk, ki prihajajo k ljubljanskim mojstrom v uk in delo, ki nimajo opoldne pravega kosila, marveč so navezani na kako mlekarino, kjer si kupijo kos kruha

in skodelico mleka, ali pa nosijo s seboj kosček kruha, nekoliko kave ali juhe, si, če je prilika, to pogrejejo v delavnici, pa opoldne pospravijo. Ob taki hrani žive in tudi trdo delajo po 10—14 ur dnevno, skozi več let v dobi, ko potrebuje človek največ hrane. Mnogi od teh prihajajo pozno domov, kjer jih čaka spet postana hrana. Priznati moramo, da je taka hrana pomanjkljiva in nezadostna za mladega človeka v razvoju.

Zdi se nam, da bi bilo treba o tem pisati kaj več, zainteresirati za to vprašanje našo oblast, pa tudi javno mnenje ter iti k uresničitvi tako zelo potrebne vajenske kuhinje, ki si jo je zamislilo in stavilo v načrt Društvo za varstvo delavske mladine. Oblast in vsi, ki jim je za zdrav obrtniški naraščaj bi morali podpreti prizadevanja tega društva.

V vsako hišo Domoljuba!

Kaj ima Anglija na sredozemskem prostoru

Prvi ima tankaj zelo močno brodogradnjo. Drugi ima močno utrjena pomorska oporišča pri zahodnem izhodu iz Sredozemskega morja pri Gibraltarju, nadalje v središču Sredozemlja na Malti in končno v vzhodnem delu Sredozemlja na vsej egiptski obali do Sueza, v Hajfi v Palestini in na otoku Cipru. Končno ima politične postojanke v zavezništvu z Egiptom, v zavezništvu s Turčijo in prijateljskih odnosih s Grčijo. Napad na angleške postojanke v Sredozemlju objema torej več poglavij, od katerih so nekatera čisto vojaškega značaja, druga pa zadevajo tudi v politično stanje med obalnimi državami Sredozemlja. Napad na Gibraltar in zapora Sredozemlja predpostavlja sodelovanje Španije in ni slučajno, da prebiva španski notranji minister Sener že skoraj 14 dni v Nemčiji in v Italiji. Napad na angleške postojanke v Egiptu postavlja v ospredje vstop Egipta v vojno ob strani Anglije. Napad na angleške postojanke v Palestini bo sprožil vprašanje Sirije in s tem tudi vprašanje

s zadržanju Turčije, ki si privzema lastnino nad Sirijo, če bi francoska oblast tankaj popustela. Napad na angleško brodogradnjo postavlja vprašanje grških oporišč in s tem tudi vprašanje, kakšen bo položaj Grčije kot takine sredi sredozemskih bojev. Morebitno sodelovanje Francije, ki bi prišlo do izraza v toliko, da bi Francija Nemčiji in Italiji dala na razpolago svoja oporišča v Afriki, ni izključeno. Končno pa stopa v ospredje zadržanje Sovjetske Rusije, ki bi bila presrečna, če bi mogla v kakini splošni zmedbi na Bliznjem vzhodu doseči svoje težnje po Carigradu in po razmahu čez kavkasko pokrajino proti jugu.

Napadalni načrt Nemčije in Italije v tem drugem poglavju vojne, ki ne bo več imelo svojega težišča na angleških otokih, nosi s seboj torej vojaške operacije neznanskih obsegov, a tudi diplomatsko-politične dogodke, ki bodo prizadeli večje število držav in jih bodo prisilili, da natančno opredelijo svoja stališča.

KATOLIŠKA CERKEV

s Drobiz. V prihodnjih tednih bodo v Panami, na Kubi in v Ekvadorju slovesno ustoličenja novih predsednikov. Sveti oče je odredil, da naj nunciji v teh treh južno-ameriških republikah pri teh svečanostih nastopajo kot izredni odposlanci svete Stolice. — V vatikanskih umetnih delavnicah sedaj temeljito popravljajo tako imenovano dalmatiko sv. Ambroža. To je liturgična obleka, ki jo je po izročilu baje nosil še sv. Ambrož in ki je bila shranjena v Milanu in jo hočejo milanski katoliki ob priliki hodoče proslave stoletnice svojega cerkvenega patrona izpostaviti javnemu čenjanju. Po mnenju strokovnjakov je ta dalmatika najstarejše ohranjeno oblačilo iz svile, ki je sploh na svetu. Relikvijo v Milanu zelo časte.

ITALIJA

s Janak. »Popolo d'Italia« objavlja članek, v katerem piše o gašljivem junaštvu vojaka Giuseppeja Presato, ki je bil odlikovan s kolajno za vojaške zasluge. List piše med drugim: Presato je moral ponesti svojemu poveljniku pismen ukaz. Ko se je bližal svoji edinici, je padla blizu njega granata, ki mu je odtrgala obe roki. Z ustmi je dvignil povelje in ga tako vkljub strašnim ranam princel svojemu poveljniku ter tako junaško izvršil svojo vojaško dolžnost.

ANGLIJA

s Gibanje angleškega brodogradnjo v Sredozemlju. Angleška admiraliteta poroča: Angleško sredozemsko vojno brodogradnjo je od 29. septembra do 2. oktobra križarilo tako po vzhodnem kakor pa zahodnem delu Sredozemskega morja. Dne 2. oktobra je več vojnih edinic zaplulo na Malto, kjer so izkrcali vojaštvo. Med svojim križarjenjem po Sredozemskem morju so nekatere naše

edinice zapazile italijansko vojno brodogradnjo, oddaljeno kakšnih 100 morskih milj. Naše vojne ladje so skušale priti v stik z italijanskim vojnim brodogradnjem in ga pripraviti do boja, toda niso uspeli. Italijanska letala pa so trikrat napadla naše vojne edinice, toda škode niso povzročile. Prvi napad je bil dne 29. septembra, ko je eno italijansko letalo zasledovalo premikanje brodogradnje. Bilo je takoj sestreljeno. Istega dne je neko drugo italijansko letalo prišlo nad naše vojno brodogradnjo. Tudi to je bilo sestreljeno. Nekaj časa nato se je s prihodom drugih italijanskih letal vnela bitka v zraku in smo sestrelili eno letalo. Dne 1. oktobra je bilo sestreljeno še četrto italijansko letalo.

s Ob dveletnici znanega posveta v Monakovem, kjer so mislili rešiti mir, je imel predsednik angleške vlade po radiu govor, v katerem je dejal, da je posvet v Monakovem vzbudil upe v srcih vsega človeštva, ki pa so se izjalovili. Šest mesecev po tem posvetu je bila zasledena Češkoslovaška, ki je kazala veliko voljo do svobodnega življenja. Čehi se danes bore v bitkah za Anglijo, Anglija pa ne bo priznala nobenih sedanjih političnih sprememb sredi Evrope.

DROBNE NOVICE

60 vagonov petroleja je zgorelo na petrolejskem področju Morena v Romuniji. Angleški državni izdatki v prvem polletju 1940 so bili trikrat toliko, kakor v enakem času lani (562,026.217 : 1.710.135.775 funtov šterlingov).

Egiptska vlada bo prepovedala izvoz bombaža na Japonsko, s čemer bo ta država zelo prizadeta.

Francoska vlada je zasegla vse imetje bivšemu letalskemu ministru ljudske fronte Cotu, ki je pred premirjem zbežal v Ameriko.

V »pomlajenici« angleški vladi je notranji minister socialist Morrisson.

Angleška vlada je pristala, da se zlato belgijskih držav v Londonu premeša na račun sovjetske vlade. Priznanje je priključilo 7 nemških in 2 italijanski podmornici so potopili Angliji v zadnjih par tednih 60 milijonov mark za razdoživitev nemškega kmetijstva je dovolila ponovno nemška vlada.

50 novih tovarn na orožje bo zgradila ameriška vlada; med temi bo 15 tovarn za letala.

Nevarno je zbolel veliki indijski pesnik 79 letni Rabindranat Tagore.

Zasedba odstopljenca Dubrovič po bolgarski vojski je bila 1. oktobra dovršena. 1349 političnih beguncev so pomislili ob zadnjem bolgarskem narodnem prazniku.

Bivši angleški ministrski predsednik Chamberlain, sedaj podpredsednik, je odšel iz Churchillove vlade.

Sovjeti bodo Kitajsko — ne glede na sporazum med Italijo, Nemčijo in Japonsko — še nadalje podpirali.

Na Grškem traja pomanjkanje sladkorja, ker v Ameriki naročeni sladkor je ni prišel.

Dvajset zahtev portugalskega državnega zlata so odposlali v ameriški New York.

Porabo živil so omejili — podobno kakor v Italiji — sedaj tudi v Vatikanu.

Za 20% več žita, kakor kdaj koli prej, so letos pridelali v Turčiji.

Komisarje so postavili po vseh večjih trgovinskih in industrijskih podjetjih v Romuniji.

Štiriletnico, odkar je general Franko postavljen za državnega poglavarja v Španiji, so tam praznovali te dni.

Do treh eksplozij, pri katerih je bilo 11 delavcev ranjenih, je prišlo v eni največjih švicarskih orožarn.

V Parizu so preteklo nedeljo slovesno ustoličili novega nadškofa kardinala Suharda.

Obvezne delovno službo po vsem Norveškem je uvedla nova norveška vlada.

V bojih med Anglijo in Francijo pred Dakarjem je bil potopljen francoski rusilec »Audacieux«, pišejo Francozi.

Nemčija je pripravljena na dolgo vojno, so izjavili na uradnem mestu v Berlinu.

Na eni strani je angleška in ameriška bogatija, na drugi strani pa omikano človeštvo z Italijo in Nemčijo na čelu, trdijo italijanski listi.

Položaj Nemčije je po zvezi z Italijo in Japonsko tako močan, da se Nemčiji ne mudi z napadom na Anglijo, pravijo v Berlinu.

Francoska vlada je zaprla celo vrsto političnih osebnosti, zlasti levičarskih.

Angleži bodo skušali izkrcati se kje na nemški obali, so opozarjale pred nekaj dnevi nemške radijske postaje.

125 ameriških vojnih ladij bo v kratkem priplulo v srednjemeriške vode Atlantskega morja.

Nemška vlada se je opravičila pri irski vladi, ker so nemški letalci vrgli po pomoti nekaj bomb na irsko ozemlje.

Brezmesni dnevi na Madžarskem so v ponedeljek, torek in sredo. Ali Madžarska petka ne pozna?

Nad 13.000 mrtvih in ranjenih so zahtevali nemški letalski napadi v zadnjih tridesetih dneh v Londonu.

Ne zamudite izredne ugodnosti!

**Za „Domoljubove“ naročnike
prekoristen dar -**

>SLOVENČEV KOLEDAR<

za leto 1941

bo knjiga, v kateri bo našel vsak stan, vsak človek nekaj zase in preprčani smo, da bo potreben vsak hip slovenskemu človeku.

V zunanjem političnem pregledu ne bo vsebovan samo pregled dogodkov za dobo enega leta nazaj, ampak od časa prvih mednarodnih diplomatskih zapletljajev, ki so bili značilni velikih dogodkov, ki smo jih že doživeli in jih še doživljamo.

Enako bodo zanimivi notranje-politični pregled, gospodarski pregled, gospodarska geografija Slovenije kakor tudi Jugoslavija itd.

Beletristični del koledarja bodo pisali priznani slovenski pisatelji in pesniki in bo zanimiv, lep in živahen.

Razne tablice za izračunavanje prostornine lesa, za izračunavanje obresti, prikazi raznih mer, težinskih, dolžinskih itd., gospodarski nasveti, davčni nasveti, nasveti za šolo, prikaz ustrojstva vojske in mornarice, naslovi raznih banovinskih uradov, ministrstev, opis pravic in dolžnosti naših zbornic, kakor Delavske, Kmetijske, TOI, naših socialnih ustanov, SUZOR-ja, OUZD, bolniške blagajne, Borze dela, Bratovske skladišnice, naslovi tujih konzularnih zastopstev v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, naših diplomatskih in konzularnih zastopstev v inozemstvu itd., pa bodo gotovo lahko najkoristnejše služile vsakemu Slovincu ne glede na stan, saj so to stvari, ki jih dnevno rabi tako meščan, kakor deželan: industrijalec, uradnik, kmet, obrtnik, delavec, trgovec itd.

Koledar bo bogato ilustriran.

**Zlasti bo dala poudarka celostranska
reprodukcija v treh barvah v bakro-
tisku »Goriške Marije« slikarja Rika
Debenjaka,**

ki je med vsemi, ki so to sliko videli, gotovo vzbudila občudovanje in na vsakega napravila nepozaben vtis.

Koledar bo 23×30,5 cm velike oblike, to je skoraj toliko, kakor polovica »Slovenca«.

Posebno korist bo imela vsaka hiša od koledarja tudi v tem, ker bo v koledarju zemljevid vsakega sveta in vse Evrope, kakor tudi mnogih držav, kjer so se odigrali zanimivi dogodki pretečenega leta. Preprčani smo, da teh zemljevidov do sedaj manjka v mnogih naših družinah in da bo zato koledar predstavljal trajno korist.

Poleg vsega naštetega pa bo v koledarju mnogo drugega koristnega, zanimivega in zabavnega čtiva, kar bomo še vse v »Domoljubu« naznanili.

S koledarjem hočemo dati naši deželi nadvse koristno knjigo, ki bo vsakemu na preprost in sijajen način prikazala, kar je treba vedeti o zunanji in notranji politiki, o gospodarstvu, o davkih, o vojski, o obrti, o varčevanju, o zvezdah, o raznih starih merah, o cerkvi, o šoli itd., itd.

Za naročnike »Domoljuba« bo »Slovenčev koledar« le po 10 din za izvod.

Za nenaročnike teh listov pa po 28 din, kar je v primeri z drugimi podobnimi knjigami še vedno izredno nizka cena.

Da bomo mogli tiskati zadostno število izvodov, prosimo, da sporočite čimprej naročilo na ta »Slovenčev koledar«.

Prednaročila bomo sprejemali do 1. novembra 1940.

Kdor koledarja ne bo naročil, mu ne moremo zagotoviti, da ga bo dobil!

Koledar naročite po dopisnici na naslov:

»Slovenčev koledar« — Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Prav tako ga lahko naročite pri naših zastopnikih v Vašem kraju.

Najbolj enostavno pa je, ako naročite koledar ob plačilu naročnine za časopis, na katerega ste naročeni, s tem, da nakažete na isti položnici, s katero plačujete naročnine, 10 din več in na zadnji strani srednjega dela položnice napišete, da pošiljate 10 din več za »Slovenčev koledar«. Cena 10 din velja za »Domoljubove« naročnike, ki bodo naročili »Domoljub« tudi za leto 1941.

Tudi nenaročniki naših listov dobe koledar lahko po 10 din, ako se naroče in plačajo enega naših listov, t. j. »Slovenca«, za dva meseca ali »Slovenski dom« za tri mesece ali »Domoljub« za vse leto.

V kratkem bomo »Domoljubovim« naročnikom priložili tudi položnice, da bodo lahko plačali 10 din za »Slovenčev koledar« in pa tudi naročnino za »Domoljuba«.

Poslužujte se za naročila pa tudi zastopnikov »Domoljuba« v Vašem kraju.

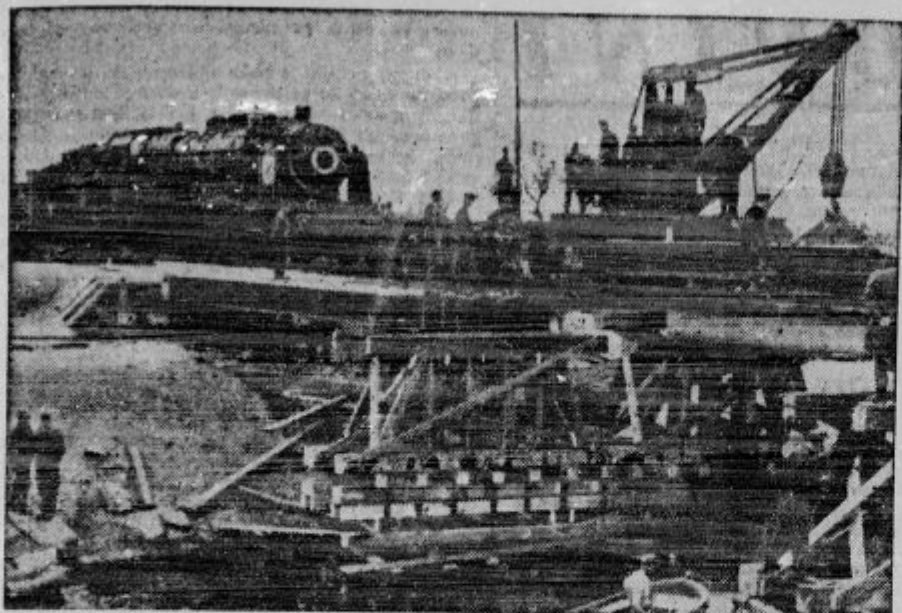
Opozorjamo, da moremo za vsak naročeni in plačani časopis dati le en koledar za 10 din. (To se pravi, če je kdo naročen na en izvod »Domoljuba«, dobi le en koledar po 10 din, če je kdo naročen na dva izvoda »Domoljuba« ali n. pr. na enega »Slovenca« in en »Domoljub«, dobi lahko za vsak naročen časopis po en koledar po 10 din, to je skupaj dva koledarja.)

Nedeljski naročniki »Slovenca« lahko dobe koledar tudi za 10 din, ako predplačajo nedeljsko izdajo »Slovenca« vsaj za pol leta 1941.

Koledar bo imel veliko oglasno vrednost, saj bo to gotova knjiga, ki jo bodo ljudje najbolj brali; zato vabimo industrijce, trgovce, obrtnike itd., da naroče v tem velikem »Slovenčevem koledarju« oglasel!

**Pohitite z naročili na ta veliki
koledar!**

**„Slovenčev koledar“
Ljubljana, Kopitarjeva 6**

Nemški pionirji hitro in s veliko spretnostjo popravljajo železniške mostove, ki so jih razrušile angleške bombe.

Italijanski vojaki in delavci grade nekje v Afriki letališče.

Ob prihodu kanadskih čet v London

Radio Ljubljana

Četrtek, 10. oktobra: 18 Koncert Rad. orkestra. 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.50 Deset minut zabave. 20 Cimermanov kvartet. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Koncert Rad. orkestra. — **Petek, 11. oktobra:** 11 Šolska ura: Razvoj slovenske glasbe. 18 Ženska ura: Moja jesenska garderoba. 18.40 Boj za petrolej (dr. A. Kuhar). 19.50 Za planince. 20 Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Klavirska lahka glasba. — **Sobota, 12. oktobra:** 17 Otroška ura: Zgodbe treh potepuhov. 18 Za delopust igr Rad. orkester. 18.40 Letalska vojna in obramba v medsebojnem odnosu in razvoju (dr. Fr. Ogrin). 20 Zunanje politični pregled (dr. A. Kuhar). 20.30 Priška bratva. Pisan večer. Besedilo napisal Leopold Stanek, izvajajo priški rojaki. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester. — **Nedelja, 13. oktobra:** 8 Jutranji pozdrav. 8.15 Z veseljem začnimo! (plošče). 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 9.45 Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10 Godalni kvartet s kitaro. 10.45 Zbor praških učiteljev. 11 Koncert Rad. orkestra. 12.30 Objave. 13 Napovedi. 13.02 Pevska družina »Gospodarski zvon«. 13.50 Preženimo skrb! 17 Kmet. ura: Skrb za zemljo pred zimo (Raus Matija). 17.30 Klavirska harmonika (Povše), vmes poje ruske romances Aleksander de Make, pri klavirju Kaškarov. 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.40 Objave. 20 Za dobro voljo skrbijo: Gorenjski trio in Rad. orkester. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Pisani utrinki. — **Ponedeljek, 14. oktobra:** 18 Duševno zdravstvo (dr. A. Breclj). 18.20 Godalni oktet Squire. 18.40 Kulturna kronika: Lambert Einspieler ob 100 letnici rojstva (dr. Ivan Grafenauer). 19.50 Deset minut zabave: Hudomušnosti (Fr. Lipah). 20 Godbe na pihala. 20.30 Pevski in orkestralni koncert. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Trio za flavto, klarnet in kitaro. — **Torek, 15. oktobra:** 14.15 Šolska ura: Spomini na Italijo (Vida Viher). 18 Salonski kvintet. 18.40 Važna poglavja iz ruske zgodovine (Fr. Terseglav). 19.50 Gospodarski pregled (Dr. Potočnik). 20 V narodnem veselju. Spored slovenske pesmi in glasbe. 21.30 Lahke solistične točke. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Kvartet mandolin. — **Sreda, 16. oktobra:** 18 Mladinska ura: a) Zakaj sem se posvetil elektrotehnik (univ. prof. Marij Osana); b) Delaj z nami! (M. Zor). 18.40 Med slovenskimi delavci v Franciji (Stanko Grims). 20 Pevski zbor »Slavec«. 20.45 Plošče. 21.15 Trio kitar. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Prenos lahke glasbe iz kavarne »Nebotičnik«.

Novi grobovi

m Umrli so: v Vevčah ugledni strojevodja papirnice v p. 75-letni Franc Rešek, v frančiškanskem samostanu v Brežicah 77-letni samostanski brat Andrej relec, doma iz Lokve na Goriškem, na Uncu pri Rakeku upokojenec drž. železnice Andrej Babuder, v Celju 20-letni Milivoj Voršič, 78-letni Alojzij Čatar, v Št. Vidu nad Lj. bivša gospodinja v škofijskem dvorcu Marija Špinko, v Rogatcu 91-letni posestnik Anton Bele, v Velenju elektrotehnik Franc Kvaršič, v Polhovem Gradcu Frančiška Rihar, na Golniku soproga šol. upravitelja v Dolskem Angela Vodopivec roj. Vovk, pri Sv. Juriju ob juž. žel. Karolinca Ferlež, v Verdu 85-letni polkovnik v p. vitez Ljudomir pl. Zadurawitz, v Borovnici zvaničnik drž. žel. v p. Anton Merkun. — V Ljubljani so odšli v večnost: uradnik banske uprave Nikolaj Obradovič, Elza Obračunč roj. Hiršel, profesor Vojteh Štrukelj, vdova trgovca Peselj Marija roj. Sinkar, višji rač. svetnik v p. Czerny Henrik, 80-letna Ana Štorova roj. Supan in poštni višji kontrolor v p. Karl Lasbajer. Naj počivajo v miru!

Zahtevajte povsod naš list!

PO DOMOVINI

40 letnica na Brezjah

Dne 5. in 6. okt. so Brezje in z njimi vred vse naše verno slovensko ljudstvo obhajale velik praznik. Spet je hotelo to naše dobro ljudstvo, ki se je v ogromnem številu zbralo na naši skupni božji poti pri Mariji Pomegaj, izkazati vso svojo ljubezen in svoje zaupanje v našo Priprošnjico na Brezjah, ki ga je že tolikokrat tolažila v težkih dneh in ki mu vedno znova prinaša upanja in tolažbe zlasti v tako viharinih časih, kakršne preživljamo danes. Velika udeležba pri zadnjih slovesnostih na Brezjah je pač najboljši dokaz, da smo Slovenci nad vse dostojno praznovali 40 letnico, odkar je bila na tej naši božji poti posvečena cerkev Marije Pomočnice.

Že na predvečer praznika se je zbralo od vse povsod iz Slovenije mnogo Marijinih častilcev, ki so v tihi pobožnosti pričakovali začetka veličastne proslave 40 letnice posvetitve brezjanske cerkve. Ob osmih zvečer je pristopil oltarju ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman ob številni asistenci kanonikov in ostale duhovščine. Nato se je zvrstila od cerkve veličastna rimska procesija, ki se je udeležila ogromna množica vernega ljudstva.

Po končani procesiji je del udeležencev odšel na bližnji prenočišča, mnogo pa jih je ostalo vso noč kar v cerkvi, kjer so počakali na prvo jutranjo sv. mašo.

Glavne današnje svečanosti, ki so bile namenjene proslavi 40 letnice, od kar je bila na Brezjah posvečena cerkev Marije Pomegaj, so se začele ob desetih, ko je škof dr. Gregorij Rožman po slovesnem vzhodu v romarsko cerkev imel krasen govor, v katerem je poudaril globok pomen in smisel današnjega praznika, kakor tudi potrebo po zgraditvi novega oltarja v Marijini kapelici. Po njegovem govoru, ki je segel do dna duše vsem navzočnim, je daroval škof dr. Rožman ob asistenci kanonikov g. Volca in dr. Zupana ter številne ostale duhovščine pontifikalno sveto mašo. Slovesnost je povzdignilo tudi krasno petje pomnoženega brezjanskega cerkvenega zbora.

Še dolgo po sv. maši so ljudje ostali v cerkvi in oblegali čudodelni Marijin oltar, nato pa so se počasi razšli, da se popoldne spet nato vrnejo še k slovesnim petim večernicam, s katerimi se je končala veličastna proslava za vse verno slovensko ljudstvo tako velikega dogodka, kakor je bila posvetitev Marijinega svetilišča na Brezjah pred štiridesetimi leti.

10 letnica živinorejskega društva

Dne 29. avgusta se je vršilo premovanje rodovniške živine v Novem mestu. V ta namen se je lepo pripravil razstavljalni prostor na kmetijski šoli na Grmu. Člani organizacije so do 8 zjutraj prignali: 2 rodovniška bika in 8 mladih bikceev, 45 krav skupine A, 16 krav iz skupine B, 7 krav iz skupine C, 6 telic iz skupine A, 5 telic iz skupine B, 13 telic iz skupine mladine A in 8 telic iz skupine mladine B, skupaj 105 glav; — 13 glav ni bilo prignanih.

Najboljše očno je dobil bik Zefrana Janeza iz Gotne vasi, in sicer je dosegel 83 točk; bik kmetijske šole na Grmu pa 82 točk. Od krav so bile najboljše ocenjene: krava Mara — grmske šole, ki je dosegla 80 točk in krava Gracija — Josipa Langerja v Poganjeh, ki je dosegla 80 točk. Več telic in bikceev je dobilo prvo oceno; tudi naraščaj je bil prav dober. Razdeljeno je bilo 7460 din nagrad, k čemur je največ pripomogla kr. banska uprava.

Ocenjevanje se je vršilo pod predsedstvom odposlanca kralj. banske uprave g. inž. Oblaka in zastopnikov Zveze živinorejskih selekcijskih organizacij, članov edince in areškega kmetijskega odbora v Novem mestu. To premovanje je pokazalo, da se je živina članov organizacije vsestransko izboljšala in pokazalo pot, po kateri bo treba korakati v bodočnost.

Prva desetletnica je bila doba preizkušnje in vztrajnosti. Druga desetletnica bo doba smotranejskega dela. Naša dolenjska sivojarska živina

je utrjena, mlečna in pri dobri oskrbi in krmi dovolj v kosteh in zdrava ter sposobna za vsa dela.

Ob tej priliki je naša dolžnost, da se zahvalimo vsem, ki so pripomogli k obstoju edince, tako prvim ustanoviteljem z g. načelnikom inž. Podgornikom na čelu, tako tudi vsem članom, ki so pri delu vztrajali in prizadevanje odbora podpirali. Posebna zahvala gre banovinski kmetijski šoli na Grmu za vso moralno in gnetno pomoč.

Vse živinorejce opozarjamo, da bo plemenski sejem za bika dne 12. oktobra t. l. ob 8 dopoldan na kmetijski šoli na Grmu, katerega naj bi se vsi udeležili.

Odbor.

Vzorna učiteljica je umrla

Sv. Andrej v Halozah.

Zapustila nas je močna žena, zlasti mamica, vzorna učiteljica in vzgojiteljica, gospa Ema Voblič, rojena Trstenjak. Ni še minilo leto, kar sta ji umrli sivolasa mati in sestra Marija, ki je v Ptuj več ko 20 let prenašala strašno trpljenje s svetniško vdanostjo in so ob njeni smrti preteklo zimb govorili kakor o pravi krščanski mučenici. Tudi naši dragi Ema je Bog naklonil podobno grenki kelih trpljenja. V 36. letu vestnega in zvestega službovanja je hudo zbolela. Pol leta je nosila težki križ nad vse hude bolezni. Opešale so ji ledvice, prebavni organi in srce. 30. septembra ob 17 h v mariborski bolnici vsa Bogu vdana v Gospodu zaspala. Bila je vnetja častilka Božjega Srca, Zalostne Matere božje, sv. Jožefa in Male Terezike. In sedaj je v tem lepem Marijinem Roženvenkem mesecu, tako bogata na dobrih delih, lahko obhajala god sv. Terezike in prvi petek! Tukaj na zemlji ni dočkala zaprosenega miru in pokoja. Sedaj pa trdno upamo, da je gospod svojo zvesto služabnico pozval na večni mir in pokoj v nebesa. Tam ni več trpljenja ne žalovanja... Bog je obrisal vse solze iz njenih oči... In to bi voščimo in želimo vsi, ki smo si dobri bili. Blaga Ema! V nebesih boš kakor sv. Terezika na nas vse trosila cvetje svojih uslišanih prošelj. Na vse: na tako hudo preskušena moža, na osirotele otroke in sorodnike, na neštete učence in učenke, na vse svoje ljube znance. Z besedo in zgledom si nam vsem kazala pravo pot v nebesa, sedaj nam še od božjega Srca spros!

Limbarski:

O Č I M

Povest iz domačega življenja.

Ob drevesu na meji se je ustavil. Iz debila je zevala spodaj okrogla odprtina. Tu so včasih gnezdičili sršeni, letos pa so prepustili votlino drugemu namenu.

Kakor poprej Stefan, tako je tudi zdaj oče iztegnil roko in segel v žlambor. Listič, ki ga je otupil, mu seveda ni bil namenjen. Hlastno ga je spravil v žep ter se vrnil nazaj po drugi poti, da bi ga kdo ne opazil. Srce mu je utripalo v radovednosti, kakšna je vsebina drobnega lista. Sicer jo je že uganil, pa ni zaupal samemu sebi, da jo je res pogodil.

Pismo je prebral šele drugo jutro. Zdržal se je, ker je domneval, da ga bo razburilo to, ne bo mogel zaspati. Že naslov je potrdil resničnost njegovih slutenj. In potem vrsta za vrsto, od začetka pa do kraja — zmeraj ista pesem. »Same bedarije!« je rentalil. In treščil je listič na tla ter ga spet pobral in spravil med svoje papirje.

»Ze prav... Tako vsaj vem... Taka smrčka...« Misli je na sosedovo Reziko, ki je bila nekaj mlajša od Stefana. »Otrokale!« je dejal zaničljivo. »Za otroke je palica, ne pa ljubezen. Obema bo treba naviti uro.«

V besedi je bil Novak precej nagel. Hitro je kaj rekel, a se je včasih takoj premislil. »Močkal bom vse dolje, dokler ne zberem vseh podatkov,« je sklenil, čim je zadevo nekoliko preudaril. »In od Rezike še nimam potrebnih dokazov.«

Možak ni vedel, da mu jih naključje že pripravlja. Ko je ono jutro brskal po senu okrog fantovega ležišča, je našel papir, okusno zravnan, a brez ovitka. Naslov je veljal Stefanu, ki je pisemce med oblačenjem izgubil.

»Tvoja Rezika«, tako se je glasil podpis pod zadnjo vrstico.

»Bomo videli, čigava...« Novak se je ugriznil v blede ustnice. »Nisem mislil, da je dolina taka...«

Zdaj, ko je imel dokaze za oba, je bilo treba misliti na obsodbo. Po izreku: »Pometaj pred svojim pragom,« je začel doma pri sinu. Ob srečanju na dvorišču ga oče ni prgledal. Fanta je streslo, bal se je nevihte. Odkod bo prihrumela, tega še ni vedel. Da bo grmelo zaradi Rezike, tega se je najmanj nadejal.

Dan jima je potekel v medsebojnem molčanju. Z ženo in z drugim otroki je bil oče na vso moč prijazen, Stefanu pa ni dal besede. To ga je bolelo.

Obračunala sta po večerji. Ko so odmolili, je oče druge nagnal počivat, sinu pa je ukazal, naj počaka.

»Fant, ali veš kaj novega?« se je glasilo prvo vprašanje. Glas mu je bil namišljeno prijazen.

Stefan je odkimal. Čim manj govori, tem bolj se bo odrezal, je vedel iz svoje skušnje. »Napredujemo.« — Oče je bil čedalje bolj resen. »V Podlesju imamo poštni nabiralnik...«

»O tem še nisem slišal,« je sin malomarno zmignil z rameni.

»Veš pa, kje mislim,« ga je premeril svetlo. »Kje?« si res ni mogel domisliti.

»Na meji v tistem votlem drevesu...« Nastala je mučna tišina. Fant je gledal v tla in oče je stal pred njim, vzravnal do stopa.

Segel je v žep in razvil pred sinom listič. »Cigavo je to pismo? Ali poznaš pisavo?«

Stefan ni mogel spraviti besedice iz grla. »In tale naslov in podpis?« mu je pokazal drugo pismo.

Odgovora spet ni bilo. Sin je stal osramočen pred očetom.

Tedaj je pričelo grmeti. — »Sram te je, ker je prišlo na dan, kar si mi prikrival...«

Cemu ti bo deklina? Saj nista ptiča, da bi gnezdila v žlamboru! Skrivala sta se kakor sove... Kar sta zaupala drevesu, je razkrito... Tu so dokazi,« je udaril s papirji ob mizo. »In moja pest je tukaj, ki vama bo zmešala račune.«

»Nič še ni bilo hudega,« se je opravičil trepetaje.

»Ilm, hudega! Ako bi bilo kaj hudega, tedaj bi bilo že prepozno. Sicer pa, ali veš, kdo sem jaz?« Vprašanje je bilo resno, toda mirno.

»Oooča,« je odgovoril jecljaje.

»Tvoj oče!« je poudaril. »In kaj pravi četrta zapoved?«

»Spoštuj očeta in mater...«

»A ti ga ne spoštuješ, ker delaš zoper njegovo voljo. Maja dolžnost je, da svarim in zapovedujem. Kar rečem, to se mora zgoditi kakor na povelje. Glej, da si deklino izbiješ iz glave. To je moja prva in zadnja zahteva.«

Stefan je molčal in premišljal, kako bi pomiril razjarjenega očeta.

Molk ga je ujezil. »Ti se mi upiraš? Po-kleknj! mu je zapovedal kakor majhnemu otroku.«

Sin je zdrknil na kolena. Oče je bil močnejši, moral se je pokoriti.

»Deklino si izbiješ iz glave,« je ponovil trdo.

»Enkrat za vselej! Ali si me razumel?«

»Sem,« je dahnil komaj slišno.

»In da boš držal, kar si obljubil...«

»Bom,« se je vdal usodi. Oče je že odpeljal nas, s katerim je bil opasan.

Tedaj sva opravila. Toda gorja ti, ako bom moral še kdaj nastopiti! — Tako mu je zagrozil in zamahnil z roko, naj gre počivat.

Novak je zaspal s sklepom, da bosta drugi dan obračunala tudi z deklino. Pa ne na samem, kar bi bilo možno v sramoto. Prijel jo bo vprtič staršev, tako bo njegova beseda več zalegla.

milosti, da bi hodili po tvojih stopinjah, tako znanli trpeti ko Ti in tako blaženo umrli ko Ti.

Enkrat si izrazila pri mojem obisku željo: »Domov, domov bi rad!« Sedaj si donjal! Pri Bogu si v nebesih! Prosi, da pridemo za Teboj! Na trečno in veselo evidenjo!

Skamler, dekan.

Iz raznih krajev

Smartno pri Litiji. Prosvetno društvo je začelo z delom. Redni občni zbor bo v nedeljo, dne 13. oktobra popoldne po litanijah v Društvenem domu. Odbor prav lepo vabi vse člane in prijatelje naše prosvete, da se občnega zbora gotovo udeležijo in tako pokaže svojo katoliško in narodno zavest.

Mekinje. Procesije za mir iz župne cerkve v Godiš 23. septembra so se kljub dežju verniki udeležili v častnem števila. Pri službi božji, ki je potem sledila, je prišlo ljudsko petje do polne veljave. — Umrl je v 30. letu starosti ključavničar Alojzij Lukan, p. d. Gamsov se Zduše. Z njim je izgubila župnija enega najboljših fanlov, vnetega člana KA. Pa je tudi imel pogreb, da malo takih. N. v. m. p.! — V nekaj dneh bo elektrika zasvetila v gorški vasi Brezje, deloma tudi na Kršiču. Nov dokaz, kaj vse zmore podjelen in neustrašen duh. — Prosvetno društvo otvori novo sezono 20. oktobra z narodno igro v 4. del. »Testament«. Začetek ob pol štirih popoldne. Vljudno vabljeni! Prilika za obisk igre bo samo ta čas, ker se ne bo ponavljala.

Litija. Prosvetno društvo v Litiji priredi za otvoritev igranske sezone 1940-41 v soboto, dne 12. oktobra ob 8 zvečer in v nedeljo, dne 13. oktobra ob 3 popoldne v dvorani Ljudskega doma v Litiji krasno komedijo v treh dejanjih »Stari grehi«. Vse prijatelje poštene zabave vljudno vabimo! Vstopnina običajna.

Litija. Stavbna delavnost gre h koncu. Sicer ni bilo kaj posebnega. Omeniti moramo predvsem prenovljeno hišo Alojzija Cerarja iz Gradca pri Litiji. Zidarski mojstri pa imajo kljub temu polne roke dela. Eden pri prenavljanju, drugi pri gradnji novih poslopj, tretji pri ureditvi cest in mostov ter škarp. — Obrtna šola ima svoj pouk že en mesec. Vajencev je kar precej, in sicer v drugem letniku, ki je tako rekoč združen s tretjim, je 34 učencev, v I. letniku pa zaenkrat 21 učenec. — Za vadtelja za telesno vzgojo naroda je v Litiji imenovan učitelj E. Uratnik. — Električna se

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, Kongresni trg 16/II.

vrši naknadni vpis

v svojo Dvoletno trgovsko šolo in ostale tečaje ter posredne predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanščino, francosščino i. dr.

Vpiše se lahko vsakdo. Pouk se vrši z dopisovanjem, je osebno in zato uspešen. — Vsa pojasnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

Širi se dokaj zadovoljivo. Elektrificirane je že polovico litijake občine. Še ta teden bo zagorela luč tudi v jabolniški dolini in proti Sv. Gori, nato pa pride na vrsto druga stran občine proti Hotiču, Verneku in Zopodju. Mnogi posestniki so si nabavili razne motorje na električni pogon, tako mlatilnice, slamoreznice in podobno. — Prosvetne in kulturne organizacije so zopet odzivele in se podale na jesensko delo in prosvetno sezono v zimskem času. — Dijaška zveza tudi zelo marljivo deluje. Člani so vsi navdušeni in razgibani. — Poštne razmere so pri nas še dosti zadovoljive. Le selaka dostava, kakor se menda uradno imenuje po poknem slovarju, je nekoliko šepava. Dostava se vrši pač sedaj izven Litije iz litijake pošte še tudi po vaseh Breg in Tenetiše. Pogrešamo pa še dostave v vasi St. Jurij, Veliki vrh in Gor. Log. Ker so imenovane vasi prav blizu Litije, menimo, da bi se dostava lahko vršila na eni strani popoldne, na drugi popoldne.

Sahor. Dasi so slabi časi, vendar se je našemu g. župniku posrečilo nabrati potreben denar za našo farno cerkev, tako da je vsa prenovljena od znotraj in zunaj. Vsa cerkev je krasno prepletkana, tako da smo vsi farani ponosni na njo. Delo stane 25.833 din. Denar smo deloma zložili farani, a lepa vsota, t. j. nad 11.000 din so nam poslali naši vrli Amerikanci, kar naj jim Bog povrne. — Trgatev se je pričela. Ljudje žalostno prenašajo škaf po vinogradih, ker tako slabe trgatve ne pomnijo najstarejši ljudje. Najprej je trta pozebla,

potem je nastopila plesnoba, zdaj pa še to, kar je ostalo, gnije. — Naš vodovod je na mrtvi točki. — Naša živina hira, ker mora piti smrdljivo mlakavo. Kako je z vodovodom?

Reče pri Školji Lek. Občni zbor Katoliškega prosvetnega društva bo v nedeljo 13. oktobra ob 10 v novi šoli. Za člane društva je udeležba obvezna, vsi drugi prijatelji naše prosvete pa lahko vabljivi. — Na Zg. Senci je umrla zgledna kršćanska žena Julka Paletič, za Godišin pa Marija Juvovic. Naj v miru počiva! — Podružnica sadlarskega društva je lansko leto zgradila sodobno sadno sušilnico, katere se člani, pa tudi drugi, ki imajo kaj sadja, zelo radi poslužujejo. Sadna letina je bila letos zelo slaba, kljub temu se je posušilo v sušilnici 157 mernikov sadja, nekaj so pa posušili ljudje tudi doma. — Prekoristna knjiga za vsakega bo velika »Slovenčev koledar«, katerega dobe naročniki »Slovenec«, »Slovenskega doma« in »Domoljub« za 10 din. Zato naj ga gotovo vsak naroči. Naročila sprejema tudi naš zastopnik Kušar Tone, Reče 20.

Šmihel pri Novem mestu. Katoliško društvo v Šmihelu bo priredilo v svoji dvorani v nedeljo, dne 13. oktobra 1940 troje važnih in veleznimih predavanj gospodarske in splošno poučne vsebine. Prvo predavanje bo jutraj takoj po prvi sv. maši. Tega predavanja naj se udeležijo vsi ti isti odrasli, ki ne bodo imeli časa priti k popoldanskemu predavanju. Drugo predavanje bo ob devetih popoldne in je namenjeno le šolarjem. Starše prosimo, da svoje otroke pošljejo k temu predavanju, ki bo za otroke nekaj čisto novega. Popoldne po večernicah, t. j. okrog treh bo tretje predavanje, združeno s občnim zborom Prosvetnega društva. Tega predavanja naj se udeležijo vsi, ki ne bi mogli poslušati že pravih dveh predavanj, zlasti pa vsa naša šola odrasla mladina. Predaval bo vse trikrat urednik »Naše molče gospod Ivo Peršuh iz Ljubljane. Vsa predavanja bodo opremljena s krasno barvanimi sklopljenimi slikami ter bomo videli pri vseh predavanjih nad 100 takih slik. Vabimo gospodarske in gospodinje, fante in dekleta ter šolsko mladino, da se teh predavanj polnoštevilno udeležijo. — Katoliško prosvetno društvo Šmihel pri Novem mestu.

Dorje-Mojstrana. Tukajšnje Prosvetno društvo se pripravlja na uprizoritev pravljicne igre »Triglavska roža«. Smo hvaležni jugoslovanski knjigarni, ki je izdala to igro. — Ono nedeljo jutraj so zahtevale naše gore smrtno žrtev. Ponesrečil se je nedaleč od slapa Peričnika 16 letni kajzarjev sin

Tri Pelinu, kakor so rekli sodu, ni bilo toliko natančnosti in strogosti. Kaj slabega ni smelo biti v hiši zaradi pohujšanja; za otroke pa niso stikali, ker so jim preveč zaupali. Kadar se je kdo kam odtegnil, ni bilo običajnega poizvedovanja. O kakem strahovanju kakor pri Novaku sploh ni bilo govora. Oče in mati sta bila mnenja, da palica ni potrebna tam, kjer so dobri otroci.

Rezika je bila njuna starejša hčerka. Veljala je za pametno dekle, nihče ni vedel o nji kaj slabega povedati. Prepovedano znanje sta znala s Stefanom skrbno prikrivati. Pelin bi se za kaj takega ne bil posebnega brigal; mati pa bi bila zadevo uredila tako, da bi ne bila vedela živa duša.

Pri sosedu se Novak ni mogel preveč znositi. Mirno je razložil vse, kar ga je težilo. Po udaril pa je, da pohujšanja ne trpi ter odklanja tudi odgovornost. »Fant sem že oštel, pa ga bom še, ako ne bo odnehal,« je povedal vse tako, kakor je bilo. »Vidva pa dekle primita za ušesa. Tako bo prav za vse skupaj.«

»Viš jo, tico!« je porasla Pelinka. Režike ni bilo doma, zato se ni mogla nad njo takoj znositi.

Pelin je prosil Novaka, naj ostane tajno, kar se je zgodilo. »Zaradi jezikov,« je menil, ker je zadeva skoraj že urejena.

Novak mu je bil hvaležen, čeprav še ni vedel, kam merijo njegove besede.

»Omožili jo bomo,« mu je zaupno pojasnil. »Z Breznikom v Orešju imava besedo že dalje časa...«

»Režika o tebi še ne ve...« je dostavila mati sosedu.

Novak je obljubil molčati. Prosil je, naj mu ga zamerijo, ker je moral nekaj ukreniti. Doma ga je bila tisti dan sama prijaznost. Že davno ni bil tako dobre volje.

Dogovor z Breznikom je bil končan in pri Pelinu so se pripravljali na ženitovanje. Po-

tekkel je mesec in Rezika je bila poročena. Stefanu je bilo hudo, a je spretno skrival bolečino.

II.

Breznikova smrt je zadala prijazen domačiji globoko rano. Rezika ni bila vajena gospodarstva, ker je poprej vodila le gospodinjstvo. Posli so ji nagajali in zanemarjali delo. Ko so drugod že pokosili, dosejali in spravili prideleke, tedaj so pri Brezniku komaj šele pričeli. Bolj in bolj je spoznala, da kmetovanje ne gre brez razumnega gospodarja.

»Omoži se,« jo je silila potreba. Tako ji je svetoval tudi njen mož na smrtni postelji. Dostavil pa je, naj vzame takega, ki bo ljubil njo in Marico. Toda kje je v okolici kdo, ki bi bil takemu možu vreden naslednik?

Spomnila se je Novakovega Stefana, ki je prišel tisto leto od vojakov. Fant ni napačen in nekaj ji je že obetal zvestobo. Če bi jo zasnubil, bi ga ne mogla zavrniti. Na poti od pogreba jo je sočutno nagovoril.

Doma ni bil Stefan več tako potreben. Družina je dorasčala in Novaku je dalo misliti, kako bodo otroci preskrbljeni. Hčere so silile v mesto, česar pa oče ni dovolil. Sam je bil še trden, zato je namenil kmetijo najmlajšemu sinu. Stefana ni hotel starati, tujine mu pa tudi ni priporočil. Najljubše bi mu bilo, ako bi se fant priženil na kako posestvo v domačem kraju.

Novak ni skrival svojih načrtov, zato se Stefan na dom ni več zanašal. Ko je zazvonilo Brezniku, tedaj se mu je skrivaj utrla misel, ki mu sploščala ni ugajala. Spomnil se je večera, ko je moral zaradi Režike poklekniti pred očeta. Sledem let je skoraj že minilo, pa še ni pozabil onega prizora. In kadar zagleda drevo na meji, mu vstane spomin na »nabiralnike«, kamor je ponoči odlagal pisma, dokler mu ni bilo prepovedano. Še mu je v duhu

pred očmi spreved, ko je Rezika odhajala k poroki. Niso še utihnili glasovi godbe in neke v prsih ga zaboli ob spominu na oni dogodek. — Prvo besedo po teh dolgih letih sta spregovorila pred dobrim letom na poti s pogreba. Celu nasmešnila se mu je v svoji bridki žalosti za umrlim možem.

Nekaj ga je sililo, naj porabi priliko ter se približa mladi vdovi. Fant pa se ni mogel odločiti. Brez opravka ni maral iti v Orešje, vedoč, da sosedje pazijo na njegove korake. Ponosen, kakor je bil, jim ni privoščil veselja, da bi brusili jezike. Vsako njegovo stopinjo bi bili napačno razlagali.

Zbližalo ju je nepričakovano naključje. Breznica je prodajala seno na travniku blizu Podlesja. Družba je bila oklicana pred cerkvijo in v nedeljo popoldne se je vršila prodaja. Kupcev ni bilo, ker je kosnja tisto leto povsod lepo kazala. Le Novaka je zanimalo, da bi kupil mrvo. »Za delo nas je dovolj,« je razlagal družini, »bomo pa kako govedo več redili.«

Družba pa se ni udeležila zaradi nekega zadrljaka. Šele proti večeru je naročil sinu, naj gre v Orešje in sklene kupčijo. Tako ga je hotel privaditi gospodarstvu.

Breznica je bila iznenadena, prav Stefana je najmanj pričakovala. Začela sta z navadnimi pogovori. »Toliko je dela, pa sama!« mu je potožila.

»Pridem pa jaz za hlapca.« — Ponudba mu je ušla z jezika kakor tako brez kakega namena. Nekaj je moral odgovoriti.

Režika je odgovor razlagala po svoje. Njeno rahločutje ji je reklo, da jo je Stefan uslišal zaradi oporoke. Kmetija je zapisana na hčerko. Ako bi se priženil k Brezniku, tedaj bi bil res to, kar je rekel — hlapec.

Bral ji je z obraza, da se ni prav izrazil. Ni pa se mogel spomniti, s čim bi se bil pre-

Tonček Sedja iz Mojstrane, ko je spravljal drva preko slapa Peričnika. Komaj četrte ure po prevozu je ponesrečenec izdihnil zaradi hudih notranjih poškodb. Smrtna nesreča je hudo prizadela pokojnikove starše, ker so izgubili pridnega, delavnega sina. N. v. m. p.

St. Vid pri Stični. Imeli smo doževne dneve. Ob dolgotrajnem doževju so pri nas travniki in tudi njive ker zalite. Večkrat so že iskali požarnike, da bi voda od povodnih hitro otekala. Dosedaj je bilo vse brez uspeha. Izkopani požarniki kar niso vode odvajali. Letos pa se je posrečilo blizu vasi Dob zadeti pravo mesto. V globini 20 metrov so zasledili kar cel rov, ki je 40 metrov na dolgem preiskan. Ta rov bo lahko vsa voda, ki priteče mimo vasi Dob, požiral. Vsa voda se bo iztekala v Krko, ki je za 35 metrov nižja, kakor vas Dob. Kmetovalci so zelo hvaležni za potrebna denarna sredstva za izkop in gospodu inženirju Ruehu, ki vodi vse delo. Dosedaj so morali ljudje ob nalihv zbiti zasebne brodeve, če so hoteli kam priti. Sedaj ne bo tega več treba.

Otok na Cerkniškem jezeru. Dne 12. septembra smo pokopali na Skriljah (šup. Stari trg pri Ložu) — Jeršinovo mamoc — Frančiško Mule iz Otoka. Pokojna je bila vzorna krščanska žena in mati. Lepo je vzgajala svoje otroke, katerih ji je Bog dal veliko števil. Lansko spomlad ji je umrl najmlajši sin Ludvik, katerega je posebno ljubila. Od tedaj je njeno že itak rahlo zdravje vsak dan bolj pešalo in 10. septembra zvečer je odšla k Bogu po plačilo. Naj boljši ženi-materi, ki se je vsa trivovala za družino — sveti večna luč!

Raka pri Krškem. Oni četrtek je nastopila svojo poslednjo pot 63letna mati Marija Rihtar iz Crtja. Njen zakon je bil obilno blagoslovljen z otroki. Iz raznih krajev, kjer se trudijo za vsakdanji kruh, jih je prihitelo k materni krsti 13. Enemu pa, ki je v Franciji, žal, tudi to ni bilo mogoče. Materi, ki ji je vse življenje potekalo v eni sami skrbi za dobrobit svojih otrok, naj bo Bog bogat plačnik! Preostali pa naše iskreno sožalje!

grešil. »Mislim nisem nič hudega,« si je ohladil vest in obrnil pogovor na kupčijo.

Pogajanje je bilo hitro končano. Cena ni bila pretirana; Štefan ni imel povoda, da bi jo bil spodbijal. Nataanko je vedel, za koliko se sme pogoditi.

Nato sta prišla spet na domače razgovore. »S posli je križ, najemnikov ni dobiti; orodje je razbito in vpije po popravilu.« — Vse njeno tarnjanje je izvenelo v pritožbo, kako hudo je pri hiši brez pravega gospodarja.

»Omoži se,« ji je rekel, ko mu je našlela svoje težave.

»Hm, omoži se! Kdo me pa mara?«

»Rezika, Rezika! Glej, da se ne pregrešiš!«

»Jo je zavrnil Štefan prav rahlo. Ali pa se ponižuje nalašč, da bi te povšečevali.«

»Osramočena je popravila: »Zaradi domačije nič ne rečem, toda oporoka.«

Mislil si je: »Prav imaš,« rekel pa ni ničesar.

»Narejeno je na hčerko,« mu je pojasnila možovo poslednjo voljo.

»Kar je zapisano, drži...« je menil in zmignil z rameni. »Pa vendar — vzlic temu...«

»Ali meniš?« ga je prišla za besedo. »Toda mi morda lahko svetuje kakaga človeka.«

»Izbirati moraš sama,« je smejoč se, odklonil posredovanje. »Ali veš, kako je bilo takrat pred sedmimi leti?«

»O, vem, vem. Kakor bi bilo včeraj. Ne vem pa, kako je danes,« je izrekla nekam plaho.

»Tako kot je bilo nekdanj... Seveda, ako si zadovoljna...«

»Ali boš dober z menoj in z otrokom?«

Vprašanje se ji je odrgalo s srca, na kar je vdano pobesila glavo.

»Rezika, saj me poznaš,« je bil ves njegov odgovor.

Poznala ga je kot sama sebe. Skupaj sta rasla kot najbližja sosed. Slabega res ni bilo

Cerkije na Gorenjskem. Zalostno so zapeli zvonovi pri podružnici sv. Martina v Šmartnem ter naznanili, da je umrla Andrejeva mati iz Šmartna v starosti 68 let. Bila je verna katoliška žena in zvesta naročnica katoliškega časopisa. Kot vneto cerkvena pevka je z veseljem prepevala v čast božjo dolgo vrsto let, pri ljudskem petju je pa še sedaj ni nikdar manjkalo. Kot vneto romarica se ni zbal nobene daljave. Kljub boleznim, ki jo je dolgo časa mučila, smo jo videli ob nedeljah dopoldne in popoldne v cerkvi, dokler je ni težka bolezen položila na smrtno posteljo. Bolezen je z zgledno potrpežljivostjo prenašala. Članice Marijine družbe so svojo tovarišico spremlili v velikem številu k večnemu počitku. Bog ji bodi bogat plačnik!

St. Jernej. V sredo, 2. t. m. smo na pokopališču na Gradiškem polju zakopali 82letno ciganko Ano Jurkovič. Vse svoje življenje je prebila v naših krajih. Ljudje so jo obdovovali, da je bila pri tolikih letih še vedno tako močna in zdrava. Pa tudi cigani mora enkrat umreti, in tako jo je Bog poklical s tega sveta še preden je nastopila zima, ki je noben cigani ne prikažejo z veseljem. Nekaj dni pred smrtjo so ji na lastno željo poklicali duhovnika, ki jo je spovedal in mazilil. Svojim otrokom je bila dobra in skrbna mati. Cigani se zelo ljubijo med seboj; to smo videli pri pogrebu, kako so si ljudje jokali za pokojnico in kako težko so se poslovlili od njenega groba. Med potjo na pokopališče so sami molili rožni venec. Pa tudi sedaj po smrti je ne bodo pozabili.

Slovenske konjice. S aviali je padel oni četrtek Levart Franc, kmet na Dobrnežu. Sreča v nesreči je bila, da ni sedem metrov globoko priletel na glavo, ampak ob stran ter je dobil le lažje poškodbe. — Katoliško izobraževalno društvo v Slovenskih Konjicah priredi dne 12. oktobra ob

osmi uri zvečer in 13. oktobra ob pol štirih popoldne Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. Drama je posebno za današnje čase pomembna, saj prikazuje rodbinsko nesrečo, ker je bil zakon sklenjen zaradi gole, materialne koristi, ne pa po navdihnjenu prave, plemenite ljubezni. Čitateljem »Domoljuba« priporočamo, da si jo ogledajo in se notranje okoristijo. — V zadnji številki smo poročali o veliki stiski, ki jo prebivalci Reanika na Pohorju trpe radi pomanjkanja vode. Kraju je potreben vodovod, ki bi se spjel kar po Resniškem grebenu in bi ne stal mnogo; v ozadju so namreč na Rogli zelo močni izvirlki, ki bi se jih moglo v polni meri izkoristiti. — Te dni be poblaščenec »Slovenčevac« uprave France Černe obiskal vse naročnike »Domoljuba« v svrhu naročbe »Slovenčevega koledarja«. — Ker je prišel čas popravila poljskih pridelkov in bodo ljudje postali premožnejši na živju, bo draginja gotovo popustila. Treba si bo potem ob nekočjši priliki preskrbeti kaj več v shrambo. — Podjetje »Alfac«, industrija čevljev d. z. o. z. se nahaja v popolni likvidaciji. Ni še nikakega znaka, da bi kdo drugi oživel omenjeni obrat, ki je svoj čas zaposlil preko 100 delavcev in delavk, kateri so deloma zaposleni drugod, deloma pa so se vrnili k svojemu »materinemu« poljskemu delu.

Oselica v Poljanski dolini. Ob letu dni po svoji umrli ženi se je dne 2. septembra poslovil ob številni udeležbi pogrebcev, od Slabeta Antona, posestnika, roj. 1861. l. v Podjelovem brdu. Pokojni je bil vzor marijinega gospodarja in farana, ter sta z ženo vzgojila v krščansko in narodno zavednem duhu več otrok, ki so že vsi preskrbljeni. Bil je dolga leta cerkveni ključar pri farni cerkvi v Novi Oselici in član prosvete. Še predzadnjo nedeljo smo ga videli šilega pri sv. maši. Naročnik »Domoljuba« je bil, odkar izhaja.

d Uboge ženske sestre de Notre Dame na Bledu prično dne 15. oktobra trimesečni kuharski tečaj. Dekleta, ki se za to zanimajo, naj se priklase na omenjeni naslov.

slišati o njem — razen onih porednosti, katerih mu ni nihče resno zameril. Ko je prišel v leta, je opustil otročarije. V družbo med fante ni zahajal. Utrujen je od mladosti in vajen vsakega dela. V varčnosti poseka celo svojega očeta. Same dobre lastnosti, ki obetajo modrega gospodarja.

»Z očetom moraš o tem govoriti,« mu je naročila pred odhodom. Spomnila se je nekdanjega dogodka. Takrat jo je zatočil njenim staršem, zaradi česar mu zdaj prav ničesar ne očita. Prav je bilo tako; kot skrben oče ni mogel drugače ravnati.

Štefan se je posvetoval z očetom. Nič mu ni prikrival — niti svojih pomislekov zaradi oporoke. Prijazna Breznikova domačija ga je vabila v Orešje; toda zaveš, da je zapisano na hčerko, mu je kalila veselje do ženitve.

»Za hlapca prav za prav ne boš,« — Novak je bobnal s prsti po mizi kakor vselej, kadar je preudarjal kako važno zadevo. »Marica ima komaj sedem let in do polnoletnosti boš na takem povestju lahko kaj prigospodaril. Zemlja, ki bi si jo prikupil, ostane tvoja lastnina. Ako se boste razumeli, se dekile ne bo zavedalo svojih pravic niti tedaj, ko ji napoči določena življenjska doba. Treba jo je samo tako vzgojiti. Nauči jo pokornosti; glej, da te bo ljubila! Bodi ji oče, ne pa očim. Že beseda sama je zopna, kaj šele dejanja!«

Fant je pomisljal: »Kadar dorase, bi jo ljudje nahujskali zoper mene...«

»Dobro otrok ne poslušaj ljudi, pa jim tudi ne verjame. Mlado srce mora utripati v spoštovanju do staršev. Vlij vanj veselja do doma; vrata v slabo družino pa mu zapiraj z močnimi zapahi.«

»Tedaj ne ugovarjate kakor nekdanj...« je namignil na davni dogodek.

»Ne branim, pa tudi ne silim. Dorasel si, svoj razum imaš; naredi, kakor hočeš.«

»Kaj hočem. Take priložnosti ni vsak dan, treba jo je uporabiti.« — Štefan se je odločil za ženitev. Sam je predložil Reziki svoj sklep, ki ga je sprejela z odkritim zadovoljstvom. Obenem je poklonil Marici prvo darilo, umetno punčko. Ljubka igračka je zajokala in obračala oči kakor živa. Na mah se je prikupil otroku ter mu pregnal prirojeno boječnost. Deklica mu je sedla na kolena kakor nekdanj svojemu očetu.

»Ali me imaš kaj rada?« sta se pričela razgovarjati.

»In pridem lahko k vam — za očeta?«

»Pridite!« mu je velela in potrdila s poljubom.

»Ter bova ostala skupaj vse dotlej, dokler ne boš velika?«

»Zmeraj,« ga je tesno objela.

Rezika je bila vsa vesela in srečna. Štefan bo ljubil njo in otroka bolj ko samega sebe. Tako bo izvršila možovo naročilo.

III.

Pri Brezniku v Orešju se je z nastopom mladega gospodarja začelo novo življenje. Štefan si je zavihal rokave ter se pogumno lotil dela. Kakor stroj, ki izpodrine v tovarni vrsto delavcev, tako je on opravil za dekle in hlapca, pa tudi najemniki mu niso bili več tako potrebni. Pri hiši je nastopil red in delo je bilo dovršeno ob svojem asu.

Marica je vzbujala očima kot svojega pravega očeta. Znal si jo je pridobiti z darili, pa tudi s prilizovanjem. Povsod je je jemal s seboj; med vožnjo je sedela pri njem na vozu, pri delu pa mu je tudi že kaj malega pomagala. Spomladi ji je nabiral češnje, poleti pa jagode, ko je kosil po senožitih. Če je le mogel, jo je razveselil s kukim zgodnjim sadjem. Tako je otroka v marsičem razvedil in žena mu je očitala v šali: »Rajši jo imaš kakor mene.«

(Nadaljevanje prih.)

NAZNANILA

n Romarski shod pri Sv. Valentinu — Jarje-lrde. Romarji in častilci Sv. Valentina se opozar-jajo, da bo letos in potem vsako leto jesensko že-gnanje pri Sv. Valentinu vedno tisto nedeljo pred praznikom cizroma pred nedeljo Kristusa Kralja, to je na mislonsko nedeljo. Do sedaj je bilo to cerkveno opravilo vedno na nedeljo po sv. Uršuli in zato se je večkrat zgodilo, da je padlo na ne-deljo pred tem praznikom. Red službe božje osta-ne kakor doslej.

n Loterija ZAKS se vrši neprekinjeno na Sil-vestrovo dne 31. decembra 1940. Loterija je bila preložena za leto dni radi tega, ker niso bile sreč-ke v zadostnem številu razprodane in pa, ker so glavni funkcionarji bili zadržani radi bolezni, po-zneje pa radi orožnih vaj. Kdor je kupil srečke loterije ZAKS naj bo brez skrbi, saj ga na Silve-strovo čakajo 3 motorna kola, pohištvo, radio, ši-valni stroji, kolesa, obleka, vino, zganje, sadje, žito, sadno drevje itd. Če koga ti lepi dobitki še mikajo, naj se oskrbe s srečkami ZAKS. Dobi jih za 4 din komad v pisarni ZAKS, Ljubljana, Tyr-ševa 106 in pri odbornikih, podružnici ZAKS po vsej Sloveniji. Z naročilom srečk je treba pohiteti, kajti v enem letu se je število zelo skrčilo in jih je le malo na razpolgo. Ne zamudite torej prilike, ter se čimprej oskrbite s srečkami efektne loterije ZAKS.

n Invalidi in ostale vojne žrtve, vrlanjene pri okrajnem odboru Združenja vojnih invalidov v Kranju, se obveščajo, da Kosmač Jože, trafikant v Kranju, ni več tajnik okrajnega odbora v Kranju. Poslovni dnevi okrajnega odbora so ob ne-deljah, ponedeljkih in petkih. Podrobna navodila bodo objavljena v listu »Vojni invalidi«, ki izide prvega novembra. — Okrajni odbor v Kranju.

n Sava pri Litiji. Velika sreča vas čaka. Pri tomboli na Savi dne 20. oktobra ob pol 3 lahko zadenete za 2 dni mladega vola ali telice, ovce, vrečo bele moke, blago za čisto moško obleko in žensko obleko, 2 kub. metra bukovih drv, kolo in še veliko drugih lepih dobikov. Tombola bo na prostoru pri društvenem domu v korist električne razsvetljave župne cerkve na Savi. Tudi za malco bo preskrbljeno po nizki ceni.

n Prostovoljna gasilska četa št. Vid nad Ljub-ljano priredi, neprekinjeno, nedeljo, 20. oktobra 1940 ob 15 na šolskem vrtu v št. Vidu nad Ljub-ljano loterijo v korist novega prevoznega in reše-valnega avtomobila. Izrečena bosta 2 šivalna stro-ja, 3 dvokolesa, 1 jedilni servis, 2 prešiti odelji, 1

garnitura sobnih preprog, 1 vreča moke in še več 300 lepih in praktičnih dobikov. Srečke se dobijo v trafiki gđ. Zakotnik in pri šlanh čete po 4 din komad. Dobitki, ki ne bodo dvignjeni do 10. no-vembra 1940, zapadejo v korist prostovoljne gasil-ske čete št. Vid nad Ljubljano. Izrečane številke bodo objavljene v raznih dnevnih časopisih. Čisti dobiček loterije je namenjen za kritje dolga na avtomobilu, zato cenj. občinstvo vljudno vabimo, da se v čim večjem številu posluži loterijskih srečk.

n Duhovniški tečaj Zveze fantovskih odsekov. Zveza fantovskih odsekov priredi v začetku po-slovne dobe 4 enodnevne duhovniške tečaje in si-cer: 9. oktobra v Novem mestu. Pričetek ob 8 zjutraj v Prosvetnem domu. 10. oktobra v Celju. 16. oktobra v Ljubljani. Pričetek ob 8.30 v dvorani Rokodelskega doma. 17. oktobra v Mariboru. Ker je spored tečajev obsežno zajet in bo udeležencem pokazal konkretne smerice za versko obnovo.

Poznal sem mesarja ...

V resnici je živel. V Ljubljani. Znan je bil po celji deželi in čez. Lahko bi dejal, da je bil za fisti čas kar premožen, da ne rečem bogat. Gostilna, njive, polja, travniki, gozd: vse je bilo njegovo.

Kaj porečete, ako vam povem, kako je ta moč tarnal, da ima pri vsem tem samo izgubo. Ko pa so ga prijatelji izpraševali, kako da more od iz-gube živeti in si še pomnoževati premoženje, jim je rad odvrnil po nemško: die Menge macht's; (to daje moč).

Bo že res, da se da tudi z majhnim dobičkom še vedno napraviti kar znosen zaslužek, ako je dober obrat in promet. Seveda se od dejanske izgu-be živeti ne da. Ampak, vedeti je treba, da je resnična izguba tako redka, da ni vredno tarnati o njej.

Pri omenjenem mesarju pa je bila stvar ta: On je vedno razčunal tako, da mora pri vsakem prascu zaslužiti 25 goldinarjev. Pa je zaslužil — recimo — le pe 20 goldinarjev. Zato je potem jav-kal, da ima pri vsaki živali te pasme po pet gol-dinarjev izgube.

Tako je torej bila ta reč. Kakopak, da se da od take izgube živeti. Nočem nami-gavati na današnje razmere. Mislim pa, da je še sedaj mnogo takih, ki žive kar dobro od raznih izgub.

Star Ljubljanečan.

no delo, so k udeležbi vabljeni vsi gg. duhovniki lavantske in ljubljanske škofije.

n Gatina. Prostovoljna gasilska četa v Gatini si je nabavila novo motorno brizgalno, kar stane 19.000 din. Isto bomo blagoslovili ob enem z ga-silskim domom dne 13. oktobra 1940. Zaposlili smo g. župnika za sv. mašo pri podružnici na Ga-tini. On nam je prošnjo uslišal. Tako bode ob pol 9 zjutraj sprejem gostov na postaji Mlačevo. ob 10 sv. maša na Gatini. Po sveti maši blagoslov gasilskega doma in motorne brizgalne. Nato pro-sta zabava. Vse prijatelje gasilstva vljudno vabi k tej slovesnosti odbor.

n Vinogradniki pozor! Ze več let izdaja Vi-narsko društvo za dravsko banovino v Mariboru strokovno glasilo pod imenom »Naše gorice«. Pri listu »Naše gorice« sodelujejo priznani vinarski strokovnjaki, praktiki in drugi odlični sotrudniki. V oktoberski številki prinašajo »Naše gorice« važ-ne članke iz vinarstva in kletarstva. Med drugi-mi je zlasti pomemben članek pisca F. V., ki obravnava o slajenju in razkisanju letosnjih vi-nskih mostov. Kakor znano, je izdala kralj banaka uprava dovoljenje za splošno slajenje mostov. Tu-di je ministrski svet predpial uredbo o osvobo-ditvi držayne, banovinske in občinske trošarine za sladkor, namenjen za sladkanje vinskega mo-šta. Zaradi tega bodo strokovno podane smernice v »Naših goricah« zelo dobrodošli kažipot za one vinogradnike, ki bodo izboljševali mošte z dodava-njem sladkorja. Poleg sestavka »Duh« po žeplo-vem vodikovcu v vinu in »Uspehi letošnje pozne rezje« je zlasti zanimiv in poučen prispevek rav-natelja Kosija. V kratkih in jedrnatih odlomkih je pisec nanizal celo vrsto prekoristnih in prak-tičnih naukov iz vinarstva in kletarstva, ki mo-razo zanimati vsakega vinarja. Koučno je omeje-vreden tudi sestavek »Vinograd in klet v oktobru in začetku novembra«, kjer neimenovani pisec v pregledni in po časovnem redu v izvršeni obliki našteva vsa opravila, ki jih skrbjen vinogradnik čez leto ne sme zanemarjati. List »Naše gorice« izide vsakega 15. v mesecu. Oktoberska številka je izjemoma izšla nekaj dni poprej. Naročnina za »Naše gorice« je zelo nizka ter znaša komaj 20 din letno. Zato pišite takoj dopisnico na naslov: Vi-narsko društvo, Maribor, Vinarska šola, da vam pošljo »Naše gorice«. Dostavljene vam bodo vse dosežane letošnje številke lista. Za poravnavo naročnine prejmete po pošti tudi čekovno po-ložnico. Kdor ljubi toliko opevano vinsko trto in njen žlahtni sok in kdor hoče sodobno in dobič-kanosno vinariti, ne bo okleval in odlašal z na-ročilom »Naših gorice«.

Pod vaško lipo

Ponesimo spel pesem na vaše gmajne!

Jesen je prišla v deželo in po lepih dnevih so tako lepi večeri. V svitu večerne zarje in v objemu prijetnega hlada je tako lepo po-sedeti po večerji pred hišo, poslušati petje čričkov in se oddehovati od napornega dela. Narava s svojo jesensko ubranostjo napoji člo-veka z velikim notranjim zadovoljstvom ter uživa v veliki, mirni sreči, ki jo razliva čez pokrajino samo jesensko nebo.

Cprav takšna lepota človeka zelo vzra-dosti, pa mu vseeno postane tesno pri srcu, ko začuti veliko vrzel, ki je po naših vaseh na-stala v teh in polpreteklih dneh. Skoraj po-polnoma je namreč utihnila fantovska pesem, ki je še pred leti mogočno oživljala večerni mir tje do enajste ure, pa celo do polnoči. Kljub trudnosti, ki je objemala mlade ljudi, ni bilo enega lepega spomladanskega, poletnega ali jesenskega večera, da ne bi ob goricah in do-bravah odmevala pesem mladih kmečkih grl, polnih zdravja in mladostne sreče. Če si stal še pred nekaj leti nad vasio in potoval po večerni naravi, si bil z mladimi pevci vred neizmerno srečen. Pesem za pesmijo se je čez hiše naših vasi razlivala preko njiv in travni-kov v mirno speče gozdove. Fantje so zjutraj vseeno veselo vstali in odšli na delo. Večerno petje na vasi so gojili tudi naši očetje, dedje

in pradedje, ko so bili mladi. Ono datira že od takrat, ko so naši predniki poselili to lepo zem-ljo in je po gmajnah vasi izpričevalo večno mladost slovenskega naroda. Tudi burni časi, kateri so naše ljudi v preteklosti še vse hujše mučili kot pa nas dandanes stiskajo razmere, niso poglne mladeniške pesmi v pozabljenje.

Danes te pesmi skoraj ni več slišati. Tu in tam se še oglasi nekaj slučajnostnih ponočnih popotnikov s pesmijo na ustih, ob nedeljah je še kje čuti petje kot znak veselega razpolo-ženja mladih ljudi, vendar so to že zdaj izjeme. Pravega, v srce segajočega donenja slovenskih kitic ni več, bogve kam so se skrile? Naša vas ob pomanjkanju teh postaja samotna, za-puščena in rečna in predstavlja le število hiš in hlevov. Svoj značaj vedno mladostnega živ-ljenja izgublja in namesto prelivajočih se zvo-kov fantovskega petja lega nad njo slutnja verdena mraka. Res, kam odhaja večerna pesem naših vasi?

Čas sam na sebi ni nič kriv. Poldrugo ti-sočletje so naši hribi in doline strmeli v nebo ob pesmi, ker so ljudje bili trdni. Ob teži usod-nih dni niso klonili in jadikovali kakor sedaj mi; če pa jim je bilo hudo, pa so našli dovolj moči in tolažbe v Bogu in sebi ter so krepko vodili svoj rod v nove dni. In kadar jim je duša bila polna bolesti ter trpljenja, so z isto žilavostjo čez dan delali, zvečer pa ob polet-nih dnevih slavili svoj rod s pesmijo na vaseh, pozimi pa na preji, furežih, godovih in drugih vaških dnevih. Tedaj pa se niso upijali in

pretepali ali preklinjali med seboj, kot se to dogaja sedaj, ampak trezno in veselo živeli ob vseh darovih, ki jim jih je podajalo življenje. Nad nas je razpela svoja temna krila kriza, malo težje življenjske prilike so nastale ter druge težave, pa že vlada po naši deželi skoraj grobna tišina.

Zakaj to? Nравnostno so mnoge naše vasi postale slabe. Otroško, mladeniško in dehtajo- veselje, ki je toliko osrečevalo v mladih letih naše prednike, se je domala umaknilo mate-rializmu, ki požira mlade ljudi kakor kiti ribe. Po vinotočih in gostilnicah, pa na skrivnih po-tih se srečava mladina, kjer duši svojo mlado srečo. Prevzela jo je nepotrebna, napačna in škodljiva skrb za srečo, ki jo dela nesrečno. Ljudje si bremena časa, ki niso neprenosljiva, obtežujejo še sami in pod umetno povečano težo zapirajo pota, po katerih prihaja živah-nost, radost in sreča v hiše in vasi. Ob raznih neizgledih, ki niso stalnega, smrtnega značaja za vas in za narod, delajo križe čez preteklost in tako ne nastopajo poti prihodnosti s pes-mijo na ustih, ne z živo vero v samega sebe, ampak s strahom, ki že vnaprej uničuje.

Ponesimo torej spet pesem na vaše gmaj-ne! Naj se zopet naša dežela oživi ob večernih urah; petje mladih ljudi naj zopet rosi na odrasle in najmlajši svoj blagoslov, ki bo ob trdnosti, živi veri naše mladine in njene no-tranje sreče povedel slovenski narod srečnim pram nasproti! — Dolinski.

Naša živinoreja

Pri sedanjih brezmesnih dnevih za nehoče vprašamo o nulnosti takih dnevov, če pomislimo, da predstavlja izvoz goved in svinj velik odstotek celokupnega izvoza.

Kako je z našim stanjem živine? Saj naši kraji so kot nalašč ustvarjeni za to, da se s tem prebivalstvo peča, ker niso podani ugodni pogoji za razvoj poljedelstva. A vendar nam povedo statistike, da trdi v živinoreji prej naradujemo, kot da bi napredovali. Tako smo imeli v letu 1936 samo 371.000 glav živine ter smo glede na stanje v letu 1921 nazadovali za kakih 100.000 glav. Vroki so različni, a največ zaradi slabih cen živine in mlečnih pridelkov; dočim so bila krmila draga. Kljub temu smo še vedno na prvem mestu, če primerjamo stanje v ostalih delih države. Tako smo imeli na 100 ha kmetijske zemlje 45 glav živine, dočim znaša povprečno število v državi 38 glav. Če pa primerjamo na površino 100 ha travnikov in pašnikov pa prednjači — donavska banovina.

Največ živine rede sledeči okraji na 1 km²: ljubomerški 45 glav, ptujski 39, soboški 38, mariborski 35, ljubljanski 28; najmanj pa radovljiški 11, gornjogrski 12, kočevski 13. Pri tem je treba upoštevati planinske pašnike, ki so zelo slabi.

Glede na kakovost naše živine, ki je še vedno slabša kot v severnih Alpah, moremo reči, da je najboljša kakovost le v posameznih krajih ptujskega, lendavskega in soboškega okraja in deloma na Dolenjskem. Kakovost živine zavisi od dobre krme in ne morda od velikih kmetij. Zamočvirjeni travniki ne dajejo dobre krme. Kjer so torej neugodne krajevne razmere, tam tudi ni dobre živine. Vendar se opaža, da se kakovost v splošnem dviga.

Zanimivo bi bilo vedeti, kolik je letni prirastek tako za domačo uporabo kakor za izvoz. Ker takih podatkov ni zbranih, moremo po statistiki dobiti vsaj približno sliko. Tako imamo: telet do 1 leta 58.000, krav, telic, na

258.000, bikov 3.000, volov 52.000. Po podatkih in cenitvah bi prirastek komaj zadoščal za kritje lastnih potreb, če bi vsi prebivalci mogli kupovati meso. Kar se torej izvozi, gre večji del na ta račun.

Kar se tiče pasem, se more reči, da jih ima Slovenija preveč. To so pač posledice razkosnosti slovenskega ozemlja. Sedaj se seveda ne da kar na naglico spreminjati to stanje. Da se pa vendar nekaj ukrene, se je določilo, naj bi se gojile sledeče pasme, in sicer na Gorenjskem in deloma Notranjskem pincgavska, simodolska pasma v Prekmurju, sivorjava pa Dolenjskem, pomurska pasma v okrajih Celje, Laško, Konjice, Brežice; bela-slovenska pasma pa v okrajih Dravograd, Maribor, Slovenj Gradec.

Dandanes je seveda vse to več ali manj pomešano. Še najbolj urejeno je to v Prekmurju. Zato v teh okrajih živinoreja uspeva, saj je simodolska pasma dobra za rast, mleko in meso. Najbolj razširjena pa je sivopšenična pasma (pomurska).

Cep ravno stanje živinoreje ni tako slabo, bi moglo biti še boljše. Kot glavni vzrok nazadovanja se navaja slaba cena živine. Seveda ne mislimo sedanjega stanja, ki je prehodnega značaja. Pomanjkanje dobre krme je velik vzrok, da živina slabo uspeva. Travnike bi bilo potrebno izboljšati, boljše gojiti, močvirja izsušiti. Toda kaj ko se glede tega tako malo stori. Za to primanjkuje denarja.

Razveseljivo pa je to, da se podpirajo živinorejska društva, ki se bavijo s plemenako odbiro živine. To delo prav izpo napreduje. Namen tega dela je, da z odbiro vzgojimo živali, ki najbolj ustrezajo našim potrebam, to je, da bodo bolj rastne, dajale več mleka in bodo boljše za meso. Potrebna pa je za to daljša doba in razumevanje kmetovalcev. Kaj pomaga še tako dober namen, če pa ljudje nimajo za to volje. Brez frtev ne gre, toda korist bo pozneje velika.

K Bogu!

Od Luči v mrak
umakni človek je korak...
Hiti navzdol, d'vi v propast;
nad njim oblači v temna plast;
svrašče tuli in kriči:
»Le toče naj človeška krič!

Povsod bolest
in jok in stih odmeva s cest.
Topovi bruha jo pogin,
še mesta kup so razvalin.
Človeštvo kliče na pomoč,
izgublja klice se v gluho noč...

Nesrečni svet!
Kar si gradil, podiraš spot! —
»Doraj je črt in nesgod.«
Ljubesen kliče od nekd.
»Svrašče, ki peklja je sel,
izraj in vrši med plovilc!

Nikar v propad,
kjer vlada mrak in veje hlad;
poraj k Bogu se nazaj,
o, človek, v izgubljeni raj;
pravičnost, ki je tam doma,
le svet rešila bo gorja.

Limbarski.

kobile. Zaslišan je bil tudi veterinarski in-spektor, ki je kobilu preiskoval že preje v podkovski šoli v Ljubljani; poklicali so poleg tega tudi še enega vojaškega živinozdravnika. Vsi izvedenci so skladno izjavili, da kobilu boleha na neozdravljivi bolezni — kronični plečni šepavosti, da je ta bolezen obstojala še pred sklenjeno kupitjo, torej že takrat, ko jo je imel še Gaber, da je bolezen taka, da kobilu ni sposobna za vožnje gramoz, da se ne more uporabljati enako kakor konj brez te hibe, konj s tako hibo se hitreje obrabi kakor zdrav konj in je celo možnost podana, da bo noga tej kobilu sploh odpovedala. Zaslišanih je bilo tudi mnogo prič, ki pa niso nič merodajnega povedali, sodiše je na podlagi mnenja izvedencev razsodilo, da je moral Gaber vrniti kupnino in sprejeti kobilu nazaj. Gaber se je seveda proti tej sodbi pritožil. Predno pa je prišlo v drugi instanci do obravnave, je dal Gaber kobilu pregledati še po treh drugih izvedencih. Ti so pa rekli, da kobilu po poizkusu tek na trdem, kamenitem terenu ne kaže nikakih znakov šepanja, ima pa mehko kopito, ki odgovarja starosti kobile. Z ozirom na to je pa možno, da kobilu na trdem terenu, ob stalni uporabi in težkim tovorom, s takim kopitom, ki odgovarja njeni starosti, lahko začne kazati znake šepanja. Kobilu nikjer ne kaže nikakih znakov kronične plečne šepavosti. Kobilu je takrat šepala, ko je bila vrnjena prejšnjemu lastniku najbrž zaradi nežnega kopita na trdem terenu in prevelike obremenjenosti za njeno starost. Prizivno sodišče je potrdilo prvo sodbo in reklo med drugim, da je bilo kar dovolj, če so kar štirje izvedenci pri razpravi pregledali kobilu. — Ta pravda zopet kaže, koliko bolj prav bi bil Gaber storil, če bi bil še pred pravo vzel kobilu nazaj in vrnil kupnino, saj je vendar moral biti prepričan, da bošta živinozdravnika pred sodiščem isto povedala, kakor sta izjavila Hra-stu, ko sta kobile pregledala.

Ljudje, varujte se nepotrebnih pravi

Dragocena kobilu.

Ta pravda je zato zanimiva, ker je pri njej sodelovalo sedem živinozdravnikov, od katerih so bili trije doktorji živinozdravništva, eden celo veterinarski in-spektor. Pravda je tekla zaradi kobile, stroški so znašali samo 7000 din. Hrašt je kupil od Gabra 2 in pol leta staro kobilu za 5700 din. Gaber je zatrjeval, da je kobilu popolnoma zdrava in tudi pri ogledu kobile ni bilo opaziti na njej nobenih napak. Ko pa je kupec s kobilu nekoliko časa vozil, je opazil, da kobilu malo šepa. To šepanje je postajalo vedno večje, čim več je kobilu vozila. Hrašt je vodil kobilu zdaj k enemu zdaj k drugemu živinozdravniku, da bi jo pozdravila, toda oba živinozdravnika sta izjavila, da boleha kobilu na kroničnem šepanju na prednjih nogah, da je bolezen neozdravljiva, da se šepanje pojavlja pri bolj napornem delu in da traja že dolgo časa, gotovo pa, da je kobilu bolehalo na tej bolzni že ob sklenitvi kupitje, samo da se takrat šepanje ni opazilo, ker je bila splošna. Tudi je kobilu po nekaj tednih dobila ture in hrasta po koži. Živinozdravnika sta tu izvidi in mneno napinjala. Hrašt ga je izročil Gabru in zahteval od njega, da mu vrne kupnino in

vzame kobilu nazaj. Gaber se pa za to ni zme-nil, čeprav mu je Hrašt postavil kobilu nazaj. Nastala je tožba, v kateri je Hrašt zahteval od Gabra kupnino in dotedanje stroške skupaj 5920 din. Gaber je pri sodišču navajal, da si je Hrašt pred kupom kobile natančno ogledal in jo prepeljal po dvorišču; povedal je tudi, da jo je uporabljal za vsa poljska dela in vožnje, toda samo v paru. Kupec je dobil kobilu za en teden na poskušajo. Čez teden dni se je ta res oglašil pri prodajalcu in izjavil, da je s kobilu zadovoljen in da jo bo obdržal, da je šel s njo 25 km daleč po eno kravo, da je s njo tudi oral in da je delo v redu opravil. Dva dni na to pa je Hrašt zopet prišel k Gabru in povedal, da kobilu šepa, da ne more z njo voziti in da jo mora Gaber nazaj vzeti, kar je ta odklonil, čuši da je Hraštova krivda, če kobilu šepa, kar jo je gotovo pre-več uporabljal in gonil ter jo na ta način po-kvaril. Dan nato je Hrašt prignal kobilu nazaj. Prišlo se je dokazovanje. Pred sodnim postopkom na trgu so gonili kobilu najprvo naupreženo, potem pa so jo upregli v zapravljivač, na katurnom sta sedela ona dva ži-vinozdravnika, ki sta jo za pred tožbo preglad-ovali, da sta mogla ugotoviti sedanje stanje

d Preserje. Kar je dolžno vreme oviralo udeležbo, zato bo občni zbor Prosvetnega društva v nedeljo, dne 18. oktobra, ob treh popoldne v Prosvetnem domu v Preserju. Ker so naloge društva v sedanjih dneh silno velike in vsa drugačna kot vrnih, zato naj se zbora udeležijo vsi člani in vsi prijatelji, ki jim je mar obča korist.

Zahtevajte cenik!

**NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA
V JUGOSLAVIJI**

Sternceki
CELJE 19

Nekaj besed o kolonijah

Z odkritjem Amerike v 15. stoletju je dejansko nastalo vprašanje kolonij, t. j. ozemlja, ki je bilo v lasti evropskih držav. Boj za oblast in dobičkom je bil v tedanjih državah morda še hujše razvit kot dandanes, le pomanjkanje potrebnih sredstev je nekoliko ublaževalo nastalo tekmovalstvo. Čeprav so bili prvi kolonizatorji Angleži, ki so znali zaradi svoje podjetnosti, neustrašenosti in zelo velike uvidevnosti ohraniti ta položaj do danes.

Umljivo je, da si želi vsaka evropska država kolonije, ker pomenijo za njo vir dohodkov in možnost do izseljevanja odvišnega prebivalstva. To željo imajo vse države, ki je pa ne izražajo vse enako glasno. Vse svet je dandanes že porazdeljen tako, da novih ozemelj ni mogoče več dobiti. Tudi so kraji več ali manj gosti že naseljeni, da se ne more reči, da je še kje ničija zemlja.

Vendar bi se moglo tudi brez nasilstva dobiti zemlje za potrebne, če bi vladalo medsebojno zaupanje. Tega, kot vidimo, ni in odtod stremljenje, da se na ta ali oni način pribori ozemlje bodisi doma ali na oddaljenem svetu. Ker praznega ozemlja ni, gre vsaka taka težnja na račun drugega, ki ima največ zemlje, oziroma na račun slabejših narodov.

Da se tako hrepenenje utemelji pred drugimi narodi, so si izmislili izraze o nasičenih in lačnih narodih. Toda že pri tej delitvi je nastala neenakost, ker smatrajo nekateri, da ne smejo biti vsi narodi lačni, ampak samo nekateri. Dejanski bi po takem pojmovanju prišli iz dežja pod kap.

Kakšno je dandanes dejansko stanje s kolonijami?

Največ kolonijskega ozemlja ima dandanes Anglija, ki se s kolonijami vred imenuje »britanski imperij«. Dejansko niso v tem imperiju samo kolonije, ampak tudi povsem samostojne države, ki se imenujejo dominioni. N. pr. Kanada, Južna Afrika, Avstralija itd. V resnici je ta država velika gospodarska skupnost, ki je trdno zgrajena. Kraljevina Anglija sama meri 243.175 km² in šteje nekako 48 milijonov ljudi. Toda ves britanski imperij meri nad 40 milijonov km², torej več kot četrtina vsega sveta ter ima 480 milijonov prebivalcev, kar znaša četrtino vsega človeštva. To so pač številke, ki vzbujajo upravičeno občudovanje. Gotovo je, da je v tem ozemlju dosti sveta še za druge ljudi.

Na drugem mestu po površini je sedanja Rusija, ki obsega 10% vse kopnene zemlje in 8% vsega prebivalstva. Če primerjamo Anglijo in Rusijo vidimo, da je razmerje med površino in prebivalstvom v Rusiji ugodnejše. Seveda so v Sibiriji kraji, ki so največ vsled mraza neobljudeni.

Francija zaseda tretje mesto. Njene kolonije merijo 11.800.000 km² s 67 milijoni ljudi. Tudi tu so razvojne možnosti še velike.

Za primerjavo naj navedemo še Združene ameriške države, ki obsegajo 6,3% zemeljske površine ter 3,3% prebivalstva na vsem svetu. Prej je imela tudi kolonije 2.952.000 km² s 15 milijoni ljudi.

Italija ima kolonij za 3.552.000 km² s 13 milijoni ljudi. Tudi tukaj je možno povšati število prebivalstva.

Tudi manjše države kakor Nizozemska, Belgija in Portugalska imajo pomembne kolonije.

Končno ni važen le obseg kolonij, gre za to, kaj prideluje tako ozemlje. Tako proizvaja britanski imperij v primeri s svetovno proizvodnjo sledeče količine, izražene v %: jeklo 12%, železo 10%, aluminij 14 odst., avtomobilov 13%, papir 21%, premoga 25%, nafte 14%, niklja 94%, kroma 34%, bakra 17%, zlata 65%.

Nad Anglijo pa je v mnogih primerih Sev. Amerika: n. pr. ta pridelala 16,5% nafte (Rusija pa 15,7%), jekla 35%, avtomobilov 74%, papirja 43% itd.

V Nemčiji ni veliko nafte, zato proizvajajo umetni bencin okrog 2.500.000 ton. Obratno pa prednjači Nemčija s svojimi industrijskimi izdelki. Znana je velika proizvodnja premoga in železa.

Vsega je dovolj, treba je le pravične razdelitve. Na tem smo zainteresirani tudi mali narodi, ki hočemo živeti lastno gospodarsko življenje. Saj je pri nas bolj kot kje drugje zelo pereče vprašanje, kam z našimi ljudmi, da se v tujini ne izgube za naš narod. Prav lepo bi bilo, da bi tudi mi prejeli kos ozemlja, kjer bi se mogli uveljaviti in nemoteno živeti samostojno življenje.

Da se posvetujejo o skupni obrambi ameriške poloble so prišli v Washington vojaški načelniki 20 ameriških držav.

Angleško poslanstvo v Budimpešti je pozvalo vse angleške državljane, da takoj zapuste Madžarsko.

Novo prestolnico Romunije bodo zgradili v središču Karpatov.

Izstop Romunije iz Balkanske zveze je napovedal romunski zunanji minister, ker se bo Romunija popolnoma naslonila na politiko osnih velesil.

Roosevelt je posredoval pri španski vlad, da bi preprečil vstop Španije v vojno trdijo v Ameriki.

**Gnojilne črpalke
brzoparilniki
štedilniki****GAMA**

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabi,
10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje
Podržaj Ciril, Ig 147 pri Ljubljani

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja
za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba«
plačajo samo polovico, ako kupujejo kme-
tijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke
ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomoč-
nikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Moške obleke

perle in vasa oblačila
po pristojane nizkih
cenah si nabavite pri
Proskerja - Sv. Petra
cesta 14 - Ljubljana.

Kozolec

osem stanov — dobro
ohranjen — naproday
Karel Cimpersek, Se-
nica.

Nekaj zemljišča

v bližini Begunj an
Zapuž — pri Lescah —
kupim. Naslov v upra-
vi »Domoljuba« 15169.

Takoj kupim merjaseca

sposobnega za plemen-
nitev, starega 7 do 12
mesecev. Navesti ceno
in naslov, kamor prid-
em sam ponj. Habič
Joža, gost., Javor 6,
poka Dobrunje.

Opuščen vinograd

naproday v Grčevju.
Velikost 6000 m². Po-
lave se: Gotlib, St. Pe-
ter, Novo mesto.

Mecesevno gobo

kupi vsako množino po
najvišji dnevni ceni:
Salus d. d., Ljubljana,
Cigaletova ulica št. 5.

Starejše, pošteno dekle

četudi preprosto, ubo-
žno, a še neomadeževa-
no, zmogno gospodinj-
stva, dobi stalno služ-
bo pri tročlanski dru-
žini. Nastop 1. novem-
bra. Prednost ima iz-
redno nadarjena pev-
ka. Ponudbe s sliko po-
slati upravi »Domo-
ljuba« pod P / Poštena
15160.

Čevljarskega vajenca

sprejemem. Hrana in
stanovanje v hiši. Su-
hadolnik Leopold, No-
va vas pri Rakeku.

Kupim mlatilnico

s foto. Ponudbe upra-
vi »Domoljuba« pod
»Mlatilnice« 15142.

Pridno, pošteno dekle

kot pomoč v gospodinj-
stvu sprejemem. Ana
Andlovic, Skofljica.

Hlapca

ki je vajen konj, sprej-
mem. — Remic Frano,
Obrije 8, p. Moste pri
Ljubljani.

Sprejem vajenca

za mizarstvo obrt. Za-
lokar Anton, St. Vid
nad Ljubljano.

Krojaškega vajenca

sprejme takoj Kodra
Janez, Sutna 8, Kam-
nik.

Kravo s telikom

prodam. Zdesar, Suica
št. 19, p. Dobrova pri
Ljubljani.

Na Šmarni gori

bodo oddali službo cer-
kvenika in oskrbnika
cerkvene posesti. Res-
ni ponudniki naj se do
1. novembra pismeno
oglasijo pri župnijskem
uradu v Vodica nad
Ljubljano. — Nastop
službe bo 1. aprila 1941

Čevljarskega vajenca

sprejme Medmeš Ivan,
Nevija, Kamnik.

Več molznih krav

je naproday pri Kri-
stofu na Rečici, posta
Bleč II.

Sadno drevje

za jesensko saditev!
Vsa plemena vseh ob-
lik, najboljših, pre-
izkušenih vrst napro-
day, Alojzij Podobni-
kar, drevsničar, Do-
brova pri Ljubljani.

Prvovrstne slamoreznice

mlatilnice, sejalnice, motorje in jermena, mline in preše
za sadje, reporeznice, mline za moko in šrotanje, brzo-
parilnike, kotle za žganje, kultivatorje, črpalke za vodo
in gnojnico,

vse garantirano,

nudi po še vedno ugodnih cenah železnina

Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1**Nov redilni prašek**

»REDIN« za prašilo. —

Vsak kmetovalec si lahko
hitro in s malimi stroški
zredi svoje prašiče. Zado-
stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din,
po pošti 17 din, 3 zav. po pošti 29 din, 4 zav. po
pošti 35 din. — Mnogo zahvalnih pisem.
Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.
Prodaja drogerije Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.
Na delu pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu
ali zadrugi.

Ure — slatnina — strokovno popravilo sr

Zahtevajte povsod naš list!**LJUDSKA POSOJILNICA
V LJUBLJANI**

zadruga z neomejenim jamstvom

Ljubljana, Mikloškova cesta 6

v lastni palači

obrestuje branilne vloge
najugodnejše

Novo in stare vloge,
ki so v celoti vsak
čas izplačljive

obrestuje po **4%;** proti odpovedi po **5%**

Zahtevajte v vseh javnih lokalih »Domoljuba«!

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

podeljuje kratkoročna posojila, proti podpisu biano-menicam, dvema
porokoma posestnikoma ter eventualno zaznambi na službene prejeme

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. doma«

»Domoljuba« stane 36 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopolni in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate
in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 60-64. Izdajatelj:
dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za jugoslovansko tiskarno: Jože Kramarič.